

Folkerettens krav til avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten og gjennomføringen i norsk rett

Universitetet i Oslo
Det juridiske fakultet

Kandidatnummer: 550

Leveringsfrist: 25.04.2012

Til sammen 14714 ord

Innholdsfortegnelse

<u>1</u>	<u>INNLEDNING</u>	<u>4</u>
1.1	Avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten: oppgavens problemstilling	4
1.2	Oppgavens rettskilder	8
1.3	Strukturen i det internasjonale regelverket	10
1.4	Genevekonvensjonen 29. april 1958	11
1.5	Londonkonvensjonen	12
1.6	Oppgaven videre	16
<u>2</u>	<u>DE INTERNASJONALE FORPLIKTELSE I AVSLUTNINGSFASEN</u>	<u>17</u>
2.1	Havrettskonvensjonen	17
2.1.1	Bakgrunn	17
2.1.2	Ansvar og plikter etter Havrettskonvensjonen	19
2.1.3	Havrettskonvensjonens betydning	23
2.2	IMO	24
2.2.1	Bakgrunn	24
2.2.2	Ansvar og plikter etter IMO	26
2.2.3	IMO-retningslinjenes rettslige betydning	29
2.3	OSPAR- Konvensjonen	30
2.3.1	Bakgrunn	30
2.3.2	Ansvar og plikter etter OSPAR	31
2.3.3	OSPAR beslutning 98/3	36
2.3.4	OSPARs betydning	38
<u>3</u>	<u>BETYDNINGEN AV FOLKERETTEN I NORSK RETT</u>	<u>40</u>

3.1	Innledning	40
3.2	Materielle bestemmelser i petroleumsloven	40
3.2.1	Petroleumslovens generelle bestemmelser	40
3.2.2	Petroleumsloven kapittel 5	42
3.3	Eksempler på disposisjonsvedtak	48
3.4	Sammenligning: folkeretten og norsk rett	50
3.5	Oppsummering	54
<u>4</u>	<u>DRØFTELSE: HAR NORSKE MYNDIGHETER I PRINSIPPET `FRITT SKJØNN` ETTER DE FOLKERETTSLIGE RAMMER?</u>	<u>55</u>
4.1	Hovedregelen i norsk rett	55
4.2	Konvensjonenes vage regler	55
4.3	Politisk press	57
4.4	Føre var- prinsippet	59
4.5	`Best Available Techniques` og `Best Environmental Practice`	60
4.6	Rettslige konsekvenser	61
<u>5</u>	<u>VURDERING OG KONKLUSJON</u>	<u>62</u>
<u>6</u>	<u>KILDER</u>	<u>64</u>
6.1	Bøker:	64
6.2	Avhandlinger:	64
6.3	Kompendium:	65
6.4	Internett:	65

1 Innledning

1.1 Avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten: oppgavens problemstilling

Denne oppgaven vil omhandle avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten. I avslutningsfasen er et felt ferdig utvunnet, eller den tillatelse til petroleumsvirksomhet som er gitt, går ut. Når drift av feltet ikke lenger er aktuelt, skal rettighetshaverne til feltet sende inn en avslutningsplan for godkjenning hos Olje- og Energidepartementet. Departementet fattet så et vedtak på bakgrunn av innsendt dokumentasjon. Etter Petroleumsløven er det flere hensyn som skal tillegges vekt, blant annet hensynet til folkeretten. Det er spørsmålene rundt dette som vil bli omhandlet i denne oppgaven.

Norge har forpliktet seg til å følge visse internasjonale regler ved valg av disponeringsløsning. Det sentrale spørsmålet i denne oppgaven er om Norge overholder disse reglene. Etter Petroleumsløven, som er den aktuelle loven på området, skal det i disponeringsspørsmålet gjøres en konkret vurdering hvor en blant annet tar hensyn til de folkerettslige begrensninger. Hensyn som naturlig nok vil stå opp mot hverandre, er de tekniske, sikkerhetsmessige og økonomiske opp mot de miljømessige, som er sentrale i folkeretten.

Petroleumsvirksomheten er etter loven delt inn i tre faser; utforskning, produksjon og avslutning, jfr. Petroleumsløven kapittel 5. Vi har i Norge et konsesjonssystem som bygger på at hver enkelt av de viktige fasene i produksjonsutviklingen krever en særskilt offentlig tillatelse.¹ Avslutning av et felt består i at brønner plugges og etterlates. Det er lisenshaver har ansvar for å sende inn en avslutningsplan og at vedtaket som fattes av OED gjennomføres. En avviklingsbeslutning som

---

¹ Knoph.:2004:460

godkjennes av OED fremlegges etter forarbeidene for behandling i Stortinget og Regjeringen, jfr. Petrl.§ 5-3²

Norsk rett forventes å være i samsvar med folkeretten, og de internasjonale konvensjoner Norge har sluttet seg til. I denne oppgaven vil jeg se på hvilke føringer Norge er forpliktet til å følge etter de internasjonale forpliktelsene på havrettens område, og hvordan disse føringene gjør seg gjeldende i norsk rett. Problemstillingen er om norske rettsregler er i samsvar med de krav folkeretten oppstiller. Oppgaven vil således belyse prinsipper oppstilt i folkeretten, og disse prinsippers gjennomføring i norsk rett. Et viktig moment i denne sammenheng er ikke bare de juridisk bindende forpliktelser, men også retningslinjer Norge velger å følge; for eksempel fordi man føler seg `presset` til det. I denne sammenheng utgjør prinsippene et utgangspunkt i forholdet til folkeretten; noen prinsipper er lovbestemt, som prinsippet om bærekraftig utvikling. Dette er et prinsipp som danner bakgrunn for flere av de internasjonale reglene for havområdene. Andre prinsipper er fastslått i konvensjonsteksten, som OSPARs prinsipper om `Best Available Technique` og `Best Environmental Practice`³. Som vi skal se senere, vil stater i utgangspunktet ønske å følge de retningslinjer folkeretten gir. Dette gjelder også for Norge i disposisjonsspørsmål.

En installasjon, eller deler av denne, som blir forlatt i havområdet, vil få konsekvenser for havets miljø, og bruken av det. For det første vil det påvirke navigasjon på sjøen; det vil være større fare for ulykker. Dette er bakgrunnen for en sentral del av regelverket i for eksempel Genevekonvensjonen og Havrettskonvensjonen og IMO- retningslinjene, som jeg senere skal se på. For det andre vil det ha konsekvenser for miljøet; i større eller mindre grad. En installasjon vil kunne for eksempel ødelegge for fiske i området. Med utgangspunkt i disse problemstillingene vil folkeretten forsøke å konkretisere og begrense valgmulighetene de

---

² Hammer m.fl.:2009:413

³ Klif.no: Rapport. `Avvikling av utrangerte offshoreinstallasjoner`2010:4

forskjellige kyststatene har i disposisjonsspørsmålet. Utviklingen av Genevekonvensjonen, Havrettskonvensjonen og IMO- retningslinjene, bygger i hovedsak på de nevnte problemer tilknyttet jurisdiksjon på havet. En annen utvikling viser seg i Londonkonvensjonen og OSPAR-konvensjonen som i hovedsak omhandler spørsmål tilknyttet disponering.⁴

Internasjonalt har avslutningsfasen fått mer oppmerksomhet de siste årene. Bakgrunnen for dette er et ønske om felles regulering av havets ressurser, i henholdt til blandt annet miljø, og et ønske om mer konkrete regler for kyststatene. Utviklingen innenfor havretten i etterkrigstiden har gått i retning av en `nasjonalisering` av havretten, blandt annet med utvidelse av territorialfarvannet; men samtidig har også internasjonale organisasjoner fått styrket sin stilling. Dette er et utslag av ønsket om en mer omfattende kyststatsjurisdiksjon.⁵ Kyststatene har på denne måten utvidet området for sin jurisdiksjon, men samtidig overlatt noe av regelutviklingen til internasjonale organisasjoner, som betyr at kyststatene må forholde seg til disse rammene i sin lovanvendelse, blant annet i avslutningsfasen.

Utgangspunktet i folkeretten er statenes suverenitet. Stater inngår imidlertid avtaler og forplikter seg til regler som går ut over denne suvereniteten. Dette er da blandt annet begrunnet i behovet for å begrense andre staters virksomheter som vil påvirke ens egen stats territorium.⁶ Dette kan for eksempel være for å begrense skader på havmiljøet, som vil være aktuelt i petroleumsvirksomhetens avslutning. Å inngå felles avtaler blir dermed ansett som det beste for alle parter.

Den sentrale problemstillingen i avslutningsfasen vil være hvilke hensyn som stilles opp mot hverandre, og hvem av de som veier tyngst. Selv om Norge ikke har innført alle de aktuelle

---

⁴ Simonsen:2002:28

⁵ Ruud og Ulfstein:2006:s.145

⁶ Ruud m.fl.:1997:82

folkerettslige bestemmelsene på området, vil som nevnt visse prinsipper ha en viss vekt i disponeringsspørsmålet. Som vi skal se, krevde de første internasjonale reglene full fjerning av forlatte offshore-innstallasjoner. Senere har dette kravet blitt noe oppmyket, men fjerning er etter dagens konvensjoner fremdeles hovedregelen. Det er likevel ikke den norske lovs hovedregel, noe jeg kommer tilbake til nedenfor.

Jeg vil først ta for meg spørsmålet om hvilke konvensjonsbestemmelser som regulerer avslutningsdelen i petroleumsvirksomheten, deretter ta for meg hvordan disse er gjennomført i norsk rett. Jeg vil etter dette ta for meg spørsmålet om og i hvilken utstrekning norske myndigheter, med de rammer som følger av internasjonale forpliktelser, er underlagt begrensinger i sin skjønnsutøvelse i disposisjonsspørsmål. Etter dette vil jeg ta for meg om norske myndigheter, etter at de folkerettslige krav er etterfulgt, i større eller mindre grad har ubegrensede muligheter i valg av disposisjonsløsning. Her vil, som jeg kommer tilbake til, blandt annet politisk press spille en rolle.

For Norge er det særlig Havrettskonvensjonen og de påfølgende IMO-retningslinjene og OSPAR konvensjonen som er sentrale ved disposisjonsspørsmål når en skal finne frem til gjeldende rett på området. Kapittel 5 i petroleumsløven, som regulerer avslutningsfasen, er blandt annet et resultat av tilpasningen til disse traktatene.⁷

Flere felt vil i tiden som kommer modnes og dermed legges ned eller legges om. Det er stor usikkerhet til tidspunktene for flere felt. Det har vist seg, bl.a. med ny teknologi, at flere felt kan produsere lenger enn først antatt.⁸ Selv etter dette er problemstillingen rundt avslutningsfasen aktuell: Ifølge oljedirektoratet vil 32 innretninger gå ut av bruk mellom 2010 og 2020.⁹

---

⁷ Hammer m.fl:2009:432

⁸ St.meld.nr.39(1999-2000) Olje- og gassvirksomheten.

⁹ Klif.no: Rapport. `Avvikling av utrangerte offshoreinstallasjoner`2010:12

1.2 Oppgavens rettskilder

Norge blir bundet i større eller mindre grad av den internasjonale rettsorden, folkeretten, gjennom det at vi deltar i en rekke organisasjoner og er parter i flere traktater, men også gjennom den folkerettslige sedvaneretten.

Gjennomføring av internasjonale regler i stor grad avhenger av statenes velvilje. Bakgrunnen for dette er naturligvis suverenitetsprinsippet. Dette prinsippet er som vi skal se, også gjeldende i norsk rett, og går ut på at alle stater er suverene, og dermed kun følge sin egen vilje.¹⁰ Jeg vil senere komme inn på bestemmelser i petroleumsloven som gjenspeiler dette. Om staten bryter folkeretten, vil det kunne føre til en rekke uønskede reaksjoner, man anser det derfor som ønskelig å følge folkerettens bestemmelser.¹¹ Som vi skal se, vil Norge derfor ønske å følge de internasjonale regler når det gjelder avslutningsfasen.

Norge er en dualistisk stat, hvor den nasjonale og den internasjonale folkeretten er to adskilte rettsystemer. Norsk rett forutsettes å være i samsvar med folkeretten, og skal tolkes slik at det ikke oppstår motstrid¹². Hvis det unntaksvis skulle foreligge motstrid mellom disse rettsystemene, er utgangspunktet at norsk rett skal gå foran.¹³ Et uttrykk for dette prinsippet finner vi i petroleumsloven § 1-5 (1) annet punktum, hvor hovedregelen er at norsk rett kommer til anvendelse med mindre annet følger av blandt annet folkeretten. Den norske stat vil som nevnt over, forsøke å overholde folkerettens regler. Dette er et viktig utgangspunkt i denne oppgaven, som omhandler statens muligheter innenfor de folkerettslige rammer.

Konvensjonene jeg her vil se på, er ikke spesifikt gjort til en del av norsk lov, men en del bestemmelser og prinsipper er på forskjellige måter likevel gjennomført i blandt annet petroleumsloven. De sentrale prinsippene er således gjennomført i denne loven, og også flere andre steder i norsk lovgivning. Et eksempel som vil bli drøftet nærmere, er prinsippet om

---

¹⁰ Ruud og Ulfstein:2006:22

¹¹ Fleicher:2005:24

¹² Vevstad:2010:10

¹³ Rt.2000 s.1811, Rt.2001 s.1006 og Rt.2007 s.234

bærekraftig utvikling, som kommer til syne i blandt annet petroleumslovens bestemmelse § 1-2 om ressursforvaltning.

I folkeretten blir det hevdet at det er traktater, sedvane og alminnelige rettsgrunnsetninger som er de sentrale rettskilder. Dette kommer også frem av artikkel 38 i Statuttene for den internasjonale domstol (ICJ).¹⁴

For å finne norske myndigheters plikter rundt avslutningsfasen etter folkeretten, må de relevante traktater tolkes.¹⁵ Traktater eller konvensjoner som ofte er omfattende avtaler mellom ett eller flere land, blir etter norsk rett ansett som en rettskilde, og dermed sentral i tolkningen av norske forpliktelser. Traktater kan enten regulere konkrete plikter og rettigheter mellom kontraktspartene, eller de kan inneholde generelle rettsregler som en ønsker at flest mulig stater skal følge. Eksempler på det siste er FNs havrettskonvensjon, som vil bli behandlet nedenfor. Videre må en skille mellom politiske og rettslig bindende traktater. Stater ønsker kanskje å gå sammen om et eller flere mål uten å binde seg rettslig. Slike politiske traktater kalles `soft law`, jfr. Nærmere om dette begrepet nedenfor. Om en står overfor soft law, eller motsetningsvis hard law, må avgjøres ut fra en tolkning av traktaten.¹⁶

Traktater skal tolkes ut i fra sammenhengen de er nedskrevet, det er også dette statene har forholdt seg til i ratifiseringsprosessen.¹⁷ Det er dette jeg vil gå ut i fra når jeg ser på de sentrale konvensjonstekster i denne oppgaven, da jeg her vil se nærmere på de regler som gjelder for dette tema.

---

¹⁴ Ruud m.fl.:1997:13

¹⁵ I denne oppgaven vil ordlyden i de forskjellige aktuelle bestemmelsene i traktatene tolkes, i samsvar med Wienkonvensjonen av 1969

¹⁶ Ruud og Ulfstein:2006:73

¹⁷ Ruud m.fl.:2007:25

En annen viktig rettskilde kan være vedtak fattet av Internasjonale organisasjoner. Disse er ikke-bindende vedtak, men anbefalinger til statene. Et eksempel på dette er IMO-retningslinjene, utarbeidet av medlemmene i IMO, som vil bli onhandlet senere i oppgaven. Slike anbefalinger kan være viktige tolkningsmomenter når en skal tolke traktater.

I tillegg til traktater består folkeretten av sedvanerett. FNs Havrettskonvensjon blir for eksempel ansett som skreven sedvanerett, og også de statene som ikke har ratifisert avtalen, er bundet av denne sedvanen.¹⁸

Jeg vil i oppgaven bruke petroleumslovens lovtekst og forarbeider, i tillegg til aktuell litteratur på området. Utgangspunktet vil være den alminnelig rettskildelære, med tolkning av rettskildefaktorenes vekt, relevans og slutning.

Per dags dato er det ingen aktuell rettspraksis på området.

1.3 Strukturen i det internasjonale regelverket

Folkeretten skiller mellom hard-law og soft-law. En del av utviklingen i folkeretten betegnes som `soft law`; Dette gjelder i hovedsak resolusjoner som er vedtatt i internasjonale organisasjoner. Disse resolusjonene er ikke rettslig bindende, men kan i visse tilfeller være bindende etter folkerettslig sedvanerett.¹⁹ Plikter som tidligere har vært ansett som `soft-law` kan med tiden bli en del av folkerettslig sedvanerett; et eksempel på dette er `føre var- prinsippet`²⁰, som jeg vil ta for meg senere.

Når det gjelder miljøretten, er det ingen global konvensjon som regulerer konkrete miljøforpliktelser for verdens stater. Det finnes allikevel flere hundre konvensjoner som gjelder

---

¹⁸ Ruud og Ulfstein:2006:77

¹⁹ Ruud og Ulfsten:2006:73

²⁰ Ruud, Ulfstein og Fauchald:1997:101

bavaring av miljøet på forskjellige måter; Havrettskonvensjonen, som jeg vil ta for meg senere, er en av konvensjonene som omhandler blandt annet miljø.²¹

Det som er utgangspunktet etter folkeretten er statens frihet til å disponere over eget territorium. Med dette følger at staten kan kreve at territoriet ikke blir utsatt for ødeleggelser, også for aktivitet som har konsekvenser ut over landegrensene. Det er derfor sentralt i folkeretten og begrense staters frihet angående disse aktivitetene.²²

Med bakgrunn i det nevnte samspillet i folkeretten, vil jeg her ta kort for meg

Genevekonvensjonen (kontinentalsokkelkonvensjonen) og Londonkonvensjonen. Jeg vil deretter se nærmere på Havrettskonvensjonen, IMO-retningslinjene og OSPAR-konvensjonen, som er de mest sentrale for norske myndigheter i disposisjonsspørsmålet. Disse konvensjonene inneholder bestemmelser rundt avslutningsfasen, og bygger i større eller mindre grad på hverandre. Jeg vil her ta de for meg kronologisk. Utviklingen i folkeretten går i retning av å stadig konkretisere statenes plikter angående avslutning og dumping av offshore- installasjoner, noe oppgaven vil vise. I drøftelsen rundt konvensjonene vil jeg ta med fakta og bakgrunn for konvensjonen, dens hovedformål, deretter de aktuelle bestemmelsene og tolkningen av disse.

1.4 Genevekonvensjonen 29. april 1958

Når det gjelder de ytre rammer for hvilke rettigheter kyststaten har over kontinentalsokkelen, er det idag de to konvensjonene Genevekonvensjonen og Havrettskonvensjonen som er gjeldende.²³

På bakgrunn av et ønske om et felles regelverk for havretten, utarbeidet FN et utkast til den første havrettskonferansen i Genève i 1958. Formålet var å kodifisere og videreutvikle havretten på verdensbasis. Det var nå blitt viktig å fordele ansvar og plikter for havområdene. Konferansen

---

²¹ Ruud og Ulfstein:2006:282

²² Ruud og Ulfstein:2006:26

²³ Hammer m.fl.2009:56

vedtok fire konvensjoner hvor Norge ratifiserte senere, etter å ha avklart den norske sokkelen med Storbritannia, Sverige og Danmark,²⁴ en av disse: konvensjonen om kontinentalsokkelen.²⁵

For stater som har ratifisert Havrettskonvensjonen, som Norge, går denne foran Kontinentalsokkelkonvensjonen.²⁶ Sistnevnte er likevel sentral for det første for de stater som ikke har ratifisert Havrettskonvensjonen og for det andre ved tolkning av Havrettskonvensjonen.²⁷

Kontinentalsokkelkonvensjonen inneholder hjemmel for det nevnte tradisjonelle utgangspunktet i folkeretten; statenes frihet. Genevekonvensjonen fastsetter Norges rettigheter til naturforekomster på havbunnen og dens undergrunn på Norges kontinentalsokkel i artikkel 2 og 3. I artikkel 2 heter det ”The coastal State exercises over the continental shelf sovereign rights for the purpose of exploring it and exploiting its natural resources”. Konvensjonen er dermed sentral i utviklingen av ressursfordeling på havområdene.

Artikkel 5(5) bestemmer at alle installasjoner som ikke var i bruk, skal fjernes. Den nevner ikke rørledninger, en kan derfor hevde at konvensjonen ikke krever fjerning av disse. Med dagens enorme installasjoner på store havdyp, kan kravet til fjerning være vanskelig å etterfølge. Denne bestemmelsen ble derfor mer fleksibel i Havrettskonvensjonen, som videreførte Kontinentalsokkelkonvensjonen. Havrettskonvensjonen omhandles senere.

1.5 Londonkonvensjonen

Londonkonvensjonen fra 1972 er en global avtale med samme formål som Oslokonvensjonen, som jeg kommer til senere. Londonkonvensjonen er en overenkomst om bekjempelse av havforurensninger ved dumping av avfall og annet materiale; blant annet omfatter dette

---

²⁴ [Fleischer:2005:134](#)

²⁵ Regjeringen.no: Fiskeri og kystdepartementet: `Havrettskonvensjonen` 2009.

²⁶ Jfr. Art. 311(1) i Havrettskonvensjonen

²⁷ Ruud og Ulfstein:2006:147

forurensning i tilknytning til avslutning av petroleumsproduksjon. Norge ratifiserte avtalen i 1973.²⁸

Londonkonvensjonen er sentral i havretten, da den gjelder hele verden, og blir stadig utviklet under IMO. For Norge kan konvensjonen brukes som ledd i tolkningen av gjeldende rett med hensyn til avslutningsfasen. Konvensjonen var en av de første globale reguleringer om menneskelig aktivitet for å beskytte miljøet; siden har vi fått mer detaljerte og konkrete regler gjennom OSPAR- konvensjonen, som er en regional konvensjon. Londonkonvensjonen har ikke utviklet seg på samme måte som OSPAR, hovedsaklig fordi de mange traktatpartene ikke klarer å enes om regelutviklingen. En annen svakhet er at utviklingen av konvensjonen, som blandt annet kommer med nye protokoller, krever ratifisering av statene. Dette kan være noe statene kvier seg for, dette ser vi blandt annet ved at kun 41 stater har ratifisert protokollen fra 1996, som i utgangspunktet er ment å erstatte den opprinnelige konvensjonen.²⁹

Det fundamentale prinsippet til konvensjonen er forbudet mot dumping av spesielt avfall, kravet til en spesiell tilatelse før dumping av annet avfall, og kravet til en generell tillatelse for resten.³⁰

Det er allment akseptert at etterlatelse av en offshore-installasjon er `dumping` etter Londonkonvensjonens definisjon. Dette ble videreført i protokollen.

I 1996 ble konvensjonen etterfulgt av en protokoll; `The 1996 Protocol to the Convention on the prevention of marine pollution by dumping of wastes and other matter, 1972`. Protokollen er en

---

1.1 ²⁸Klif.no: miljøavtaler: `Londonkonvensjonen : Overenskomst om bekjempelse av havforurensninger ved dumping av avfall og annet materiale`.

²⁹ Imo.org: London convention and protocol

³⁰ Klif.no: miljøavtaler: `Londonkonvensjonen : Overenskomst om bekjempelse av havforurensninger ved dumping av avfall og annet materiale`.

revidert utgave av konvensjonen fra 1972, den skulle videreutvikle den opprinnelige konvensjonen. Norge ratifiserte protokollen i 1999. Den trådte i kraft 24. mars 2006 og det er som idag 41 stater som har ratifisert den.³¹ Stater kan være parter i konvensjonen eller protokollen, eller begge.³²

Artikkel 2 fastslår at alle kontraktspartene skal, individuelt og kollektivt, beskytte og bevare det marine miljø ift forurensning. De skal også gjennomføre tiltak for å hindre og redusere og eliminere forurensning forårsaket av dumping:

“Contracting Parties shall individually and collectively protect and preserve the marine environment from all sources of pollution and take effective measures, according to their scientific, technical and economic capabilities, to prevent, reduce and where practicable eliminate pollution caused by dumping or incineration at sea of wastes or other matter.

Where appropriate, they shall harmonize their policies in this regard.”³³

Etter artikkel 3.1 i protokollen kreves det at partene skal bruke `føre var` prinsippet; det kreves at preventive tiltak blir satt igang når det er fare for at avfall eller annet materiale kan skade det marine miljø. Artikkel 3.3 pålegger partene å handle slik at man ikke overfører skade eller mulighet for skade fra en del av miljøet til et annet.

---

2 ³¹ Imo.org: Dumping of Wastes and Other Matter 2011

3 ³² Imo.org: Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter 2011

³³ Admiralty and Maritime Law Guide: 1996 Protocol to the Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter of 29 December 1972 (London, 7 November 1996).

Etter protokollens art. 4 (1), skal staten forby dumping med vise unntak: `Contracting Parties shall prohibit the dumping of any wastes or other matter with the exception of those listed in Annex 1`.

Dumping defineres som menneskeskapte installasjoner som blir etterlatt i det formål å bli kvitt det; altså faller installasjoner som blir brukt til andre formål utenfor. For eksempel er bruk av installasjoner som kunstig rev, ikke `dumping`. Etter protokollens art.1 paragraf 4 nr.2 jfr. paragraf 2 nr. 2, er unntaket fra unntaket om installasjonen blir brukt til noe som går imot formålet med protokollen, altså forurensning.

Annex 1 art. 1 paragraf 1 nr. 4 jfr. art. 4 paragraf 1 nr. 1 i protokollen unntar offshore installasjoner, vilkåret er at det er gitt tillatelse fra kompetent myndighet.

Annex 1 art 1: `The following wastes or other matter are those that may be considered for dumping being mindful of the Objectives and General Obligations of this Protocol set out in Articles 2 and 3: 4. vessels and platforms or other man-made structures at sea;`.³⁴

Etter art. 9 paragraf 1 nr. 1 er det den enkelte kontraktspart som bestemmer hvem som er den aktuelle myndighet.

Vilkåret for at dette skal kunne dumpes, følger av Annex 1 art. 2:

material capable of creating floating debris or otherwise contributing to pollution of the marine environment has been removed to the maximum extent and provided that the material dumped poses no serious obstacle to fishing or navigation.`

Etter protokollens art. 4 paragraf 1 nr. 2 er det et krav at kontraktspartene sikrer at unntakene som blir gjort etter protokollen, er i samsvar med kriteriene inntatt i vedlegg 2. Formålet bak dette vedlegget er å redusere dumping som er tillatt etter protokollen. Kontraktspartene er dermed forpliktet til å vurdere andre alternativer til dumping.

---

³⁴ Admiralty and Maritime Law Guide: 1996 Protocol to the Convention on the Prevention of Marine Pollution by Dumping of Wastes and Other Matter of 29 December 1972 (London, 7 November 1996).

Et forbud mot dumping ble diskutert under forhandlingene til denne protokollen, og under forhandlingene til OSPAR. Partene i Londonkonvensjonen klarte ikke å eniges om et generelt dumpingforbud. Det fremkommer av protokollens fortale at det er naturlig at strengere regler med hensyn til dumping vil måtte gjennomføres på regionalt eller nasjonalt nivå.

Partene i Londonkonvensjonen er blitt enige om at IMO- retningslinjene er i overensstemmelse og tilstrekkelige i forhold til konvensjonens bestemmelser. Konvensjonen trengte dermed ikke videre utvikling, men ble tatt med under IMO for videre utvikling her.

Londonkonvensjonen er en vag konvensjon, som må sees i sammenheng med IMO- retningslinjene, som igjen krever ratifisering av statene. For Norge er det dermed IMO- retningslinjene, eventuelt sammenholdt med Londonkonvensjonen, som blir de avgjørende i disposisjonsspørsmålet.

IMO vil bli omtalt senere, i kapittel 2.6.

1.6 Oppgaven videre

Jeg vil som nevnt først se på de aktuelle folkerettslige bestemmelser, i hovedsak i

Havrettskonvensjonen og de påfølgende IMO- retningslinjene og OSPAR- konvensjonen, før jeg ser på norsk regulering av avslutningsdelen av petroleumsvirksomheten. Deretter vil jeg gå over på drøfingen av om det etter folkerettens rammer foreligger et fritt skjønn for myndighetene i disponeringsspørsmålet.

Jeg vil på bakgrunn av oppgavens omfang avgrense mot EØS- og EU- regelverk. Jeg vil heller ikke gå videre inn på de forskjellige direktiver knyttet til petroleumsvirksomheten.

Oppgaven vil ikke drøfte andre lands praksis.

2 De internasjonale forpliktelser i avslutningsfasen

2.1 Havrettskonvensjonen

Jeg vil her ta for meg Havrettskonvensjonen, eller UNCLOS, da det er en av de mest sentrale konvensjoner som regulerer temaet i denne oppgaven. UNCLOS utgjør idag det sentrale folkerettslige regelverket på havrettens område.³⁵ Konvensjonen fastsetter kyststatenes jurisdiksjon over havområdene, men pålegger også plikter som legger begrensninger på statenes forvaltning av områdene.³⁶ Den vil derfor være helt sentral i tolkningen av Norges internasjonale forpliktelser i avslutningsfasen. I denne sammenheng vil jeg se på bestemmelsene i konvensjonen som berører dette tema. Utgangspunktet i konvensjonen er at `dumping`, av blant annet offshoreinstallasjoner, ikke er tillatt, men det finnes en rekke unntak. Etter konvensjonen skal det i disposisjonsavgjørelsen legges vekt på hensynet til skipsfarten, fiske og faren for forurensning.³⁷ Spørsmålet blir således hvilke rammer Norge må forholde seg til etter en tolkning av dette utgangspunkt.

2.1.1 Bakgrunn

De forente nasjoners havrettskonvensjon, eller United Nations Convention on Law of the Sea (UNCLOS), er en internasjonal avtale som regulerer ferdsel og økonomisk aktivitet på åpent hav, og kyststaters rettigheter i deres nære havområder. Sekretariatet for konvensjonen er hos FNs avdeling for havspørsmål og havrett (United Nations Division for Ocean Affairs and the Law of the Sea).

Etter 1945 var havrettsutviklingen preget av den teknologiske og økonomiske utviklingen som gjorde at statene i større grad kunne utnytte havet og havbunnen og deres ressurser. Blandt annet gjaldt dette virksomhet på kontinentalsokkelen. Utviklingen krevde rettsregler for å avklare statens rettigheter og plikter på havrettens område. Bakgrunnen for en mer detaljert regulering

---

³⁵ Ruud og Ulfstein:2006:147

³⁶ Ruud og Ulfstein:2006:155

³⁷ Ruud og Ulfstein:2006:158

var også ønsket om at statlige tvister skulle forsøkes unngås. Som vi har sett, krevdes det etterhvert en bedre regulering enn det som fantes etter blandt annet Genevekonvensjonen fra 1958.

Etter at Genevekonvensjonen trådte i kraft, stod fremdeles mange spørsmål uløste, særlig sjøterritoriets bredde og fiskerigrense, og de enkelte land favoriserte dermed egne fiskere. FNs generalforsamling bestemte derfor å avklare spørsmålene, og innkalte til ny havrettskonferanse i 1973. Forhandlingene foregikk helt frem til avtalen ble vedtatt 30. april 1982; Norge undertegnet 10. desember 1982. Konvensjonen trådte i kraft 16. november 1994, og Norge ratifiserte denne i 1996. Norge er dermed direkte forpliktet til å overholde bestemmelsene i avtalen overfor de andre partene som har ratifisert denne.³⁸ Per september 2003 hadde 143 stater ratifisert avtalen.

Havrettskonvensjonen kodifiserer delvis tidligere sedvane- og eller traktatsrett; særlig gjelder dette de mest grunnleggende bestemmelsene om økonomisk sone og kontinentalsokkel.³⁹

Samtidig fastsetter den delvis ny havrett. Den har en bred og helhetlig tilnærming av havrettslige problemstillinger, og de fleste kyststater har ratifisert den, noe som styrker konvensjonens rettsstilling. Konvensjonen er et kompromiss mellom disse kyststatene, som ønsket en kodifisering av bestemmelser angående deres jurisdiksjon på havområdene, og hensynet til navigasjonsfrihet. Konvensjonen tar hensyn til at utnyttelse av havet må sees som en helhet, og formålet er bl.a. å sikre en bærekraftig utnyttelse av havets ressurser.

Konvensjonen etablerer et tvisteløsningssystem som skal sikre gjennomføringen av avtalen. Tre nye internasjonale organer ble etablert med bakgrunn i konvensjonen: Den internasjonale havrettsdomstolen, Den internasjonale havbunnsmyndighet og Kommisjonen for kontinentalsokkelens yttergrenser.

---

³⁸ Fleischer:1997:105

³⁹ Regjeringen.no: Utenriksdepartementet: Meld. St. 7 (2011–2012) Nordområdene

2.1.2 Ansvar og plikter etter Havrettskonvensjonen

Da konvensjonen legger reguleringer på staters jurisdiksjon, er bestemmelsene om disse områdene sentrale. Konvensjonen ble utviklet med bakgrunn i et ønske om mer konkrete avgrensingsregler på havområdene, og ansvaret innenfor disse områder. For Norge er dette blandt annet viktig i fastsettingen av grensen for kontinentalsokkelen i forhold til utvinning av petroleum.

Artikkel 3 i Havrettskonvensjonen slår fast at den maksimale bredde på sjøterritoriet er 12 nautiske mil.⁴⁰ Dette er i samsvar med norsk lov.⁴¹ Etter artikkel 2 i konvensjonen er norsk myndighet her på lik linje med landområdene, unnaket er for `uskyldig gjennomfart`.

Havrettskonvensjonen artikkel 55 flg. omhandler den økonomiske sone, som gjelder 200 mil fra grunnlinjene.⁴² I den økonomiske sone har kyststaten suverene rettigheter for blandt annet utnyttelse og forvaltning av ressursene. Stater må kreve sin rett for den økonomiske sone, noe Norge har gjort; dette er regulert i lov om norsk økonomisk sone av 17. desember 1976 nr. 9. Av denne loven følger at Kongen, i samsvar med folkeretten, kan regulere bruk av installasjoner til bruk av blandt annet energiproduksjon.⁴³ Dette i samsvar med artikkel 56 i konvensjonen som gjelder utforskning og utnyttelse av naturressurser på kontinentalsokkelen. Denne bestemmelsen er kodifisering av tidligere sedvanerett. Etter artikkel 60 har kyststaten jurisdiksjon over slike installasjoner. Artikkel 80 fastslår at slik jurisdiksjon også gjelder for installasjoner på kontinentalsokkelen. Artikkel 56 gjelder med andre ord også for kontinentalsokkelen.⁴⁴

Tidligere bestemmelser fastsatte grensen for kontinentalsokkelen til å gå ved 200 meters dyp eller så langt utnyttelse var mulig, jfr. Kontinentalsokkelkonvensjonen artikkel 1. Etterhvert som

---

⁴⁰ Regjeringen.no: Fiskeri og kystdepartementet: `Havrettskonvensjonen` 2009.

⁴¹ Lov om norsk territorialfarvann og tilstøtende sone av 27. juni 2003 nr. 57

⁴² Ruud m.fl.:1997:119

⁴³ Fleischer:2005:129

⁴⁴ Fleischer:1997:168

teknologien utviklet seg, var ikke denne grensen lenger reell. Havrettskonvensjonen artikkel 76 fastsetter mer presise avgrensningskriterier.

Definisjonen av `kontinentalsokkelen` følger av UNCLOS art 76 som havbunnen under territorialfarvannet til yttergrensen av den kontinentale grensen, og uansett 200 nautiske mil. Det er kyststatene som positivt fastsetter sin yttergrense for kontinentalsokkelen, og er dette i samsvar med konvensjonen, er disse grensene bindende. Etter petroleumsloven omfatter norsk kontinentalsokkel `hele den forlengelse av landterritoriet til ytterkanten av kontinentalmarginen`. ⁴⁵ Utgangspunktet for denne bestemmelsen er Genevekonvensjonen og Havrettstraktaten. ⁴⁶ Kontinentalgrensen er videre derfinert i art. 76, og kontinentalsokkelen kan etter dette være mindre på grunn av tilstøtende stater. Da må kontinentalsokkelen mellom dem fordeles gjennom avtale. Norge har inngått en avgrensningsavtale med Danmark, Storbritannia, Danmark/ Grønland og Russland basert på midtlinjeprinsippet. ⁴⁷ Avtalen med Russland ble underskrevet 15. september 2010 og ble ratifisert av begge stater sommeren 2011. ⁴⁸

Havrettskonvensjonen art. 77 (1) gir suverene rettigheter til kyststaten når det gjelder utforskning og utnyttning av ressurser, dette gjelder først og fremst olje og gass. At kyststaten har `suverene rettigheter` betyr først og fremst at kyststaten ikke behøver å dele disse ressursene med andre stater, artikkel 77 (2). De suverene rettigheter er også eksklusive ved at hvis kyststaten ikke gjennomfører sagte aktiviteter på kontinentalsokkelen, kan ingen foreta disse aktivitetene uten uttrykkelig samtykke fra kyststaten, jfr. Art. 77 no.2. ⁴⁹ Denne gjelder ikke for det som faller innenfor artikkel 80 jfr. Artikkel 60, som er en spesialbestemmelse.

---

⁴⁵ Petroleumsloven § 1-6 bokstav l

⁴⁶ Hammer m.fl.:2009:57

⁴⁷ Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1:2011:24

3.1 ⁴⁸ Stortinget.no: Møtereferat, 8. Februar 2011, Sak nr. 4 [12:33:06]

⁴⁹ Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1:2011:24

Det vil ved bruk av Havrettskonvensjonen være sentralt hva som ansees som `dumping` i konvensjonens forstand. Etter artikkel 1 (5) (a) defineres `dumping` for det første som: `any deliberate disposal of wastes or other matter from vessels, aircraft, platforms or other man-made structures at sea`, for det andre som: `any deliberate disposal of vessels, aircraft, platforms or other man-made structures at sea`. Det som ikke karakteriseres som `dumping` er:

`the disposal of wastes or other matter incidental to, or derived from the normal operations of vessels, aircraft, platforms or other man-made structures at sea and their equipment, other than wastes or other matter transported by or to vessels, aircraft, platforms or other man-made structures at sea, operating for the purpose of disposal of such matter or derived from the treatment of such wastes or other matter on such vessels, aircraft, platforms or structures or placement of matter for a purpose other than the mere disposal thereof, provided that such placement is not contrary to the aims of this Convention.`

Etter dette er avfall i tilknytning til vanlig drift i petroleumsvirksomheten, som hovedregel tillatt etter konvensjonen. Ved vanlig drift vil det altså ikke etter denne regelen oppstå problemer. Det å forstøtellig etterlate avfall fra en installasjon eller forlate en installasjon, vil etter konvensjonen være `dumping`, men i vårt tilfelle er det snakk om en avslutning av petroleumsvirksomhet som har sin spesiellbestemmelse i art. 60 (3).

2.1.2.1 Artikkel 60 (3)

Som nevnt løsnet Havrettskonvensjonen på regelen om fjerning etter Kontinentalsokkelkonvensjonen. Avslutningsfasen er regulert i UNCLOS art. 60 (3), jfr artikkel 80:

`Due notice must be given of the construction of such artificial islands, installations or structures, and permanent means for giving warning of their presence must be maintained. Any installations or structures which are abandoned or disused shall be removed to ensure safety of navigation, taking into account any generally accepted international standards established in this regard by the competent international organization. Such removal shall

also have due regard to fishing, the protection of the marine environment and the rights and duties of other States. Appropriate publicity shall be given to the depth, position and dimensions of any installations or structures not entirely removed.`

Artikkel 80 slår fast at tilsvarende gjelder på kontinentalsokkelen: `Article 60 applies *mutatis mutandis* to artificial islands, installations and structures on the continental shelf.`

Artikkel 60(3) er lite konkret, og kan tolkes både som at det alltid kreves fullstendig fjerning, og som at det finnes unntak fra dette, basert på en skjønnsutøvelse. Dette har vært et tema blandt statene, som har vært uenige i tolkningen. Konvensjonen legger stor vekt på hensynet til skipsfart, men i forhold til tolkningen kan det hevdes at om installasjonen blir stående utgjør den ikke nødvendigvis en fare for skipsfarten, da installasjonen gjerne har stått der over lengre tid og er innarbeidet i sjøkart osv.⁵⁰

Den tolkning som idag er gjeldende, er at regelen ikke krever fullstendig fjerning i alle situasjoner. Tolkningen er blandt annet basert på IMO-retningslinjene, som vil bli omtalt senere, og er idag allmenn anerkjent. At det etter konvensjonen er en rekke unntak fra regelen om fullstendig fjerning, er en oppmykning av tidligere internasjonale reguleringer, som vi tidligere har sett på. Her skal det, ved hel eller delvis fjerning, tas hensyn til skipsfart, fiske og faren for forurensning.⁵¹ Dette er ikke en utømmende liste.⁵² Bestemmelsen legger altså ingen konkrete føringer på valg av disponeringsalternativ for norske myndigheter. Havrettskonvensjonen skal i prinsippet bestemme hvilke installasjoner som skal fjernes, men som vi har sett, er den såpass vag at det i praksis alltid vil kunne finnes unntak.⁵³

---

⁵⁰ Simonsen:2002:23

⁵¹ Ruud og Ulfstein:2006:158

⁵² Fleischer:1997:171

⁵³ Simonsen:2002:20

Formålet med denne bestemmelsen i tilknytning til de andre bestemmelsene nevnt tidligere, er å bringe installasjoner som driver petroleumsvirksomhet under kyststatens jurisdiksjon.

Utviklingen av teknologien, og boring på dypere hav, gjorde gjeldende andre behov enn det man hadde i tankene under utformingen av Genevekonvensjonen.⁵⁴

Havrettskonvensjonen ser på havet som en helhet, og stater må dermed ha et helhetlig perspektiv på sine utnyttelser av havets ressurser. Førre-var prinsippet er sentralt i konvensjonen. Prinsippet er omtalt i artikkel 65, hvor statene kan forby, begrense eller regulere utnyttelsen av dyr i sjøen. Førre før-prinsippet innebærer at stater har en plikt til å forhindre at skade skjer, og kanskje også unngå fare for skade. Prinsippet er også fastslått i andre konvensjoner, blandt annet Londonkonvensjonen. Det er usikkert om dette prinsippet er en del av folkerettens sedvanerett, men det kan bli brukt som et moment i folkerettmessigheten av et vedtak.⁵⁵ Konvensjonens del XII etablerer generelle forpliktelser om vern og bevaring av det marine miljø i alle havområder. Reguleringene gjelder først og fremst forurensning.

Stater skal sikre bevaring av dyrene i sjøen. Dette er også regulert i vedlegg V i OSPAR-konvensjonen, som jeg kommer til senere.

2.1.3 Havrettskonvensjonens betydning

Bestemmelsen om fjerning av installasjoner i havet er såpass uklar at det vil være vanskelig å fastlegge de konkrete plikter, og dermed vanskelig å si om det foreligger eventuelt kontraktsbrudd.⁵⁶

Etter artikkel 60 (3) skal kyststaten ta i betraktning `any generally accepted international standards established in this regard by the competent international organization`. At statene skal ta disse standardene i `betraktning`, legger ikke sterke føringer på staters vedtak knyttet til

---

⁵⁴ Fleischer:1997:57

⁵⁵ Ruud og Ulfstein:2006:288

⁵⁶ Ruud m.fl.:1997:121 flg.

installasjoner på sokkelen. At de må ta noe i `betraktning` betyr egentlig bare at de skal være et moment i vurderingen. Hvor stor vekt dette momentet skal ha, sier bestemmelsen ingenting om. Det kan også diskuteres, som tidligere nevnt, om kravet til fjerning er reelt, da installasjonene gjerne har stått der i mange år, og er inarbeidet i sjøkart osv; og er dermed ingen fare for skipsfarten.⁵⁷

Organisasjonen som ble vedtatt som `den kompetente organisasjon`, er IMO.⁵⁸ Tolkningen av art. 60(3) må dermed sees i lys av IMOs anbefalinger, særlig siden nevnte bestemmelse er vag og upresis. I 1989 utarbeidet IMO retningslinjer for fjerning og etterlatelse av innstallasjoner⁵⁹. Disse er ikke en del av Havrettskonvensjonen, men vil være et viktig supplement til tolkningen av denne⁶⁰

2.2 IMO

2.2.1 Bakgrunn

I 1948 vedtok FN en konvensjon som formelt opprettet `the Inter-Governmental Maritime Consultative Organization` (IMCO). Denne konvensjonen trådte i kraft i 1958. Navnet ble endret i 1959, da organisasjonen begynte sitt arbeid, den heter nå The International Maritime Organization (IMO). Målet med organisasjonen er å utvikle havrettens reguleringer. Organisasjonen skulle først og fremst sikre sikkerheten til sjøs, og tidligere utviklet man IMO etter at det hadde vært ulykker til havs. Idag fokuserer de mer på en risikoanalyse for å øke sikkerheten og det viktigste formålet til IMO økt sikkerhet til sjøs, hindring av forurensning av det marine miljø, samt anti-terrortiltak i maritim virksomhet.⁶¹ 164 land er idag medlemmer av

---

⁵⁷ Ruud m.fl.:1997:122

⁵⁸ Ruud og Ulfstein:2006:158

⁵⁹ Resolution A.672 (16) av 19. oktober 1989

⁶⁰ Hammer m.f.:2009:455

⁶¹ NOU 2005: 14

IMO, hvor Generalforsamlingen er det øverste organ. Generalforsamlingen består av representanter fra alle medlemslandene.⁶²

Medlemsstatene som ratifiserer retningslinjene IMO utarbeider, er pliktet til å følge disse, selv om det bare er anbefalinger og det vanskelig vil kunne utledes noen rettslig plikt. Disse anbefalingene er retningslinjer på områder som enten ikke egner seg for regulering, eller enda ikke er regulert. Slike retningslinjer gjør at stater lettere enes om utviklingen, i forhold til om man skulle brukt rettslige virkemidler.⁶³ Disse IMO- anbefalingene er i utgangspunktet ikke bindende for medlemsstatene, og brukes som nevnt som et supplement til Havrettskonvensjonen for de landene som har ratifisert denne. Stater som har ratifisert UNCLOS er dermed pålagt å følge retningslinjene til IMO etter UNCLOS art. 60 (3).⁶⁴ Disse anbefalingene gjøres ofte bindende ved å ha en direkte henvisning i en konvensjon, men de er i utgangspunktet ikke folkerettslig bindende. For å bli det, må de være gjennomført i konvensjoner eller gjennom nasjonale regler.⁶⁵ I praksis vil de hovedsaklig følges av medlemslandene.⁶⁶

Konvensjoner eller anbefalinger gjøres gjennom resolusjoner. Disse resolusjonene vedtas gjennom Generalforsamlingen eller i en av komiteene. En resolusjon er heller ikke bindende, men kan gjøres bindende på samme måte som anbefalingene; altså gjennom å innta de i traktaten, eller gjennomføre de i nasjonale regler. IMO kan også henstille medlemslandene om å gjennomføre resolusjonen på nasjonalt plan, før det eventuelt vedtas på internasjonalt plan.⁶⁷

---

⁶² Imo.org: About IMO: Introduction to IMO 2011

⁶³ Regjeringen.no: NOU 2004: 28 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold.

⁶⁴ Hammer, red. Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:152

⁶⁵ Hammer, red. Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:152

⁶⁶ Hammer m.fl.:2009:455

⁶⁷ Regjeringen.no: NOU 2005: 14 På rett kjøp

2.2.2 Ansvar og plikter etter IMO

De viktigste reguleringene i de nevnte IMO-retningslinjene i tilknytning til avslutningsfasen, er hovedregelen om fjerning, reglene om installasjoner utplassert før og etter 1998, grensen for havdybde på etterlatte installasjoner under vann, og reglene om utformingen av installasjoner laget etter 1998.⁶⁸

Formelt anbefaler IMO at medlemslandenes regjeringer tar anbefalingene med i beregningen når de tar avgjørelser angående fjerning; medlemslandene skal `take into account the aforesaid Guidelines and Standards when making decisions regarding the removal of abandoned or disused installations or structures.`⁶⁹ Disse retningslinjene er detaljerte bestemmelser som regulerer valg av disponeringsalternativene fjerning, helt eller delvis etterlatelse og gjenbruk. Retningslinjene fastsetter også visse krav til feks vedlikehold, til de helt eller delvis etterlatte installasjonene.

Retningslinjene fra IMO supplerer UNCLOS art. 60 (3) og reflekterer den fleksible tilnærmingen til konvensjonen. Kyststater er som hovedregel forpliktet til å fjerne forlatte innstallasjoner som ikke lenger er i bruk, i samsvar med retningslinjene, paragraf 1.1.

Der IMO anbefalingene opererer med hensynet til `other uses of the sea`⁷⁰, sonderer havrettstraktaten mellom skipsfart som hovedhensyn, og fiskeri som et underhensyn. IMO anbefalingene legger altså større vekt på fiskeri enn havrettstraktaten gjør.

Etter artikkel 1.1 er hovedregelen at installasjonen skal fjernes:

---

⁶⁸ Simonsen:2002:25

⁶⁹ Hammer, red. Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:152

⁷⁰ Imo.org: Offshore Installations – guidelines RESOLUTION A.672(16) Adopted on 19 October 1989

`1.1 Abandoned or disused offshore installations or structures on any continental shelf or in any exclusive economic zone are required to be removed, except where non-removal or partial removal is consistent with the following guidelines and standards.`

Hva som defineres som kontinentalsokkelen eller økonomisk sone, vil følge av Havrettskonvensjonen, jfr tidligere drøftelse.

Unntaket i bestemmelsen er knyttet til installasjonens vekt og havdybden den står på, dette er videre presisert i kapittel 3 i resolusjonen, som oppramser visse momenter som skal tas i betraktning når en vurderer hel eller delvis fjerning. Retningslinjene paragraf 3 inneholder mange praktiske muligheter angående innstallasjoner som er forlatt helt eller delvis.

Paragraf 3⁷¹ krever komplett fjerning av installasjoner som veier mindre enn 4000 tonn, unntatt overbygninger, som står i mindre enn 75 meter vann. Resolusjonen setter et skille for 1. januar 1998: Når det gjelder innstallasjoner plassert etter 1. januar 1998, er kravet til vanddybden 100 meter. Hvor innstallasjonen ikke vil falle inn under kravet til fjerning, skal fjerningen baseres på en sak-til-sak evaluering av kyststaten, som må ta med hensynet til sikkerheten, opp mot hensynet til effekten på det maritime miljø, jfr retningslinjene i paragraf 2.1.⁷²

Når det gjelder installasjoner som delvis eller helt har blitt etterlatt, oppstiller både havrettskonvensjonen art. 60 (3) og IMO anbefalingene visse krav til kyststaten. Etter IMOs anbefalinger skal for eksempel installasjonene merkes godt på sjøkart, og kyststaten har ansvaret for at dette blir overholdt.

---

⁷¹ `3.1 All abandoned or disused installations or structures standing in less than 75 m of water and weighing less than 4,000 tonnes in air, excluding the deck and superstructure, should be entirely removed.`

`3.2 All abandoned or disused installations or structures emplaced on the sea-bed on or after 1 January 1998, standing in less than 1 00 m of water and weighing less than 4,000 tonnes in air, excluding the deck and superstructure, should be entirely removed.`

⁷² Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:152

Etter artikkel 3.4 nr 1 kan kyststaten la eksisterende installasjonen stå om den kan tjene et annet formål, f.eks. som kunstig rev. Etter samme artikkel nr. 2 kan kyststaten la installasjonen stå om den ikke skaper `unjustifiable interference with other uses of the sea`. At artikkelen opererer med `eksisterende` installasjoner tolkes etter ordlyden som at installasjoner utplassert etter at retningslinjene ble vedtatt, ikke reguleres av retningslinjene. Dette i lys av at artikkel 3.14 fastslår at retningslinjene gjelder for eksisterende **og** fremtidige installasjoner om ikke annet er bestemt.

Videre er det etter artikkel 3.5 unntak for tekniske vanskeligheter:

`3.5 Notwithstanding the requirements of paragraphs 3.1 and 3.2, where entire removal is not technically feasible or would involve extreme cost, or an unacceptable risk to personnel or the marine environment, the coastal State may determine that it need not be entirely removed.`

Etter IMO-retningslinjene art. 3.6 skal `any abandoned or disused installation or structure, or part thereof, which projects above the surface of the sea`, `adequately maintained to prevent structural failure`. Kyststaten skal sikre adekvat vedlikehold, riktig identifisering på nautiske kart, og riktig merking med navigasjonsutstyr. Retningslinjene stiller altså strenge krav til vedlikehold av disse installasjonene; formålet er etter ordlyden å forhindre strukturell svikt, og retningslinjene krever tilstrekkelig vedlikehold for å nå dette formål. Det kan se ut til at dette er vanskelig å oppnå i tilstrekkelig grad; installasjonene vil forfalle i større eller mindre grad om de blir etterlatt. Om en ser på hovedformålet bak IMO-retningslinjene, som er sikkerhet til skipsfarten, vil det være rimelig å tolke dette innskrenkende.

IMO-retningslinjer art. 3.6 omhandler også installasjoner som ikke er synbare over havoverflaten. Hvis ikke installasjonen ikke er synbar over havoverflaten, skal kyststaten sikre at det ikke er mindre enn 55 meter fritt vann mellom installasjonens øverste punkt og

havoverflaten. Begrunnelsen for kravet for å forsikre sikker skipsfart.⁷³ At det ble fastslått en grense på akkurat 55 meter, er fordi et stort skip og to ubåter skal kunne krysse over.⁷⁴

Når det gjelder ansvarforholdet bestemmer artikkel 3.11:

‘The coastal State should ensure that legal title to installations and structures which have not been entirely removed from the sea-bed is unambiguous and that responsibility for maintenance and the financial ability to assume liability for future damages are clearly established’.

Formålet med bestemmelsen er å avklare ansvarsforholdet; det er opp til kyststaen å gjøre dette. Videre skal den sikre at selv installasjoner som er etterlatt helt eller delvis forblir ivaretatt på en sikker måte, og at ansvaret for vedlikeholdet og det finansielle ansvaret for fremtidige ødeleggelser er klart fastsatt.

Bestemmelsen i resolusjonens art. 3.13 krever som nevnt at alle installasjoner som er plassert ut etter 1998 skal konstrueres slik at fjerning kan gjennomføres. Etter disse anbefalingene skal installasjoner som settes ut etter 1998, teknisk sett kunne fjernes, men det er altså ikke et endelig krav til dette etter resolusjonen. Etter bestemmelsen skal ikke designen på installasjonen ikke hindre fremtidig fjerning.

2.2.3 IMO-retningslinjenes rettslige betydning

IMO-retningslinjenes rettslige betydning må sees i sammenheng med Havrettskonvensjonen 60 (3) og IMO-retningslinjene da dette er et samspill mellom folkerettslige bindende vedtak og beslutninger vedtatt av internasjonale organisasjoner.⁷⁵

Som nevnt anbefales statene å ta IMO-retningslinjene i betraktning (take into account) i disposisjonsspørsmålet. Dette er en kun en anbefaling, uten rettslige konsekvenser. IMO-retningslinjene er således et moment i avveiningen i et disposisjonsspørsmål, men retningslinjene

---

⁷³ Hammer (red.)Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:152

⁷⁴ Simonsen:2002:29

⁷⁵ Ruud og Ulfstein:2006:156

pålegger ingen klare føringer. IMO- retningslinjene er likevel mer detaljert og mer effektiv enn Havrettskonvensjonen, som er vag og upresis.⁷⁶

IMO retningslinjene kan sies å være overflødige for land som har ratifisert OSPAR-konvensjonen, da flere bestemmelser overlapper hverandre. Det sentrale i IMO- retningslinjene i forhold til etterlatte installasjoner, er kravene til vedlikehold av disse. OSPAR- beslutningen går også nå inn på havrettens område; den omhandler også installasjoner som delvis eller helt blir forlatt. Tidligere var det et klarere skille mellom Havrettskonvensjonen som omhandlet forlatte installasjoner, og OSPAR som konsentrerte seg om disponeringen av de fjernede installasjoner.

⁷⁷Utviklingen i OSPAR har ført til mer konkrete regler på det regionale plan. Denne konvensjonen vil jeg ta for meg i det kommende kapittel.

2.3 OSPAR- Konvensjonen

2.3.1 Bakgrunn

OSPAR- konvensjonen er et videre skritt i utviklingen av reguleringen av petroleumsvirksomheten på det regionale plan.

Oslokonvensjonen fra 1972 var en regional avtale mellom 13 land⁷⁸ som skulle forhindre havforurensning. Avtalen forbød dumping av skadelig avfall i hele det nordøstre Atlanterhav. Avtalen førte bl.a. til at det på 90- tallet ble slutt på dumping av industriavfall i dette farvannet. Denne konvensjonen definerer ikke etterlatelse av installasjoner som dumping.⁷⁹

---

⁷⁶ Hammer m.fl.2009:455

⁷⁷ Simonsen:2002:61

⁷⁸ Belgia, Danmark, Finland, Frankrike, Irland, Island, Nederland, Norge, Portugal, Spania, Storbritannia, Sverige og Tyskland

⁷⁹ Storenorskeleksikon.no: Oslokonvensjonen 2011

Arbeidet med denne avtalen er videreført i arbeidet med OSPAR- konvensjonen som startet i 1988.⁸⁰ Konvensjonen er et resultat av en sammenslåing av Oslo- og Paris- konvensjonen. (Pariskonvensjonen av 4. juni 1974 om bekjempelse av havforurensning ved utslipp fra land). Den nye konvensjonen skal sikre havet mot alle typer forurensning på en bedre måte, og dermed ble også `menneskelige aktiviteter` nå tatt med. OSPAR- konvensjonen ble underskrevet i 1992.⁸¹⁸²

Konvensjonens hovedformål er å forhindre og eliminere havforurensning og oppnå en bærekraftig forvaltning av havområdene i det nordøstlige Atlanterhav.

OSPAR er samsvarende, men strengere, sammenlignet med Londonkonvensjonen.

I motsetning til tidligere konvensjoner kontrollerer OSPAR alle kilder til forurensning av havområdene i regionen med unntak av fiske og forurensning.⁸³

Kommisjonsmøtene, som er OSPARs besluttende forum, avholdes en gang per år. Kommisjonen er satt sammen av representanter fra hver kontraktspart, jfr artikkel 10.⁸⁴

2.3.2 Ansvar og plikter etter OSPAR

Hoveddelen består av generelle regler, blandt annet artikkel 2 (1) a, formålsbestemmelsen:

`The Contracting Parties shall, in accordance with the provisions of the Convention, take all possible steps to prevent and eliminate pollution and shall take the necessary measures to protect the maritime area against the adverse effects of human activities so as to safeguard human health and to conserve marine ecosystems and, when practicable, restore marine areas

---

⁸⁰ Storenorskeleksikon.no: Oslokonvensjonen 2011

⁸¹ Regjeringen.no: Nordisk Ministerråd, `En rikere fremtid, 13 konvensjoner om natur og kulturmiljø`.2006:28

⁸² Regjeringen.no: NOU 2004: 28

⁸³ [Simonsen:2002:38](#)

⁸⁴ Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book , 2011:153

which have been adversely affected.

(b) To this end Contracting Parties shall, individually and jointly, adopt programmes and measures and shall harmonise their policies and strategies.`

Alle kontraktsparter, inkludert Norge, skal gjøre alt nødvendig for å forhindre forurensning i disse områdene. Bestemmelsen slår fast kontraktspartenes forpliktelser i henhold til formålet. Når konvensjonen gjelder `the maritime area` menes det nordøstlige Atlanterhav og Nordishavet med tilstøtende havområder (ikke Østersjøen og Middelhavet), jfr Artikkel 1. Arbeidet med å definere hva som er `human activities` (menneskelig virksomhet), ble påbegynt i 1998, og kommisjonen har nå listet opp blandt annet utnyttelse av petroleumforekomster, utplasseringer av offshore-installasjoner og konstruksjon og utplassering av kunstige rev.

OSPAR konvensjonen inneholder også en serie med vedlegg som regulerer spesielle områder:

Annex 1: `Prevention and elimination of pollution from land-based sources`; Annex II: `Prevention and elimination of pollution by dumping or incineration`; Annex III: `Prevention and elimination of pollution from offshore sources`; og Annex IV: `Assessment of the quality of the marine environment`.

Det første møtet i OSPARKonvensjonen i Portugal i 1998 inkluderte Annex V: `On the Protection and Conservation of the Ecosystems and Biological Diversity of the Maritime Area` til konvensjonen, som skal utvide samarbeidet mellom kontraktspartene til å dekke alle menneskelige aktiviteter som kan ha negativt effekt på det marine miljø i Nord-Øst Atlanteren. Bestemmelsene i vedleggene bærer preg av å være generelle anbefalinger. Det er lagt opp til at konkrete vedtak skal utarbeides i ettertid.⁸⁵

---

⁸⁵ `Bilagene inneholder bestemmelser av vitenskapelig, teknisk eller administrativ karakter. To av bilagene fastsetter kriterier for valg av beste tilgjengelige teknologi og beste miljøvernpraksis, som etter hoveddelens art 2, vedlegg 1 art 2 og vedlegg III art. 2 skal defineres og legges til grunn ved gjennomføringen av konvensjonens bestemmelser,

Formålsartikkelen omhandler `forurensning`. Dette er definert i artikkelens bokstav (d) som

`menneskenes tilførsel, direkte eller indirekte, av stoffer eller energi i sjøområder som medfører, eller sannsynligvis vil medføre, fare for menneskenes helse, skade på levende ressurser og marine økosystemer, skade på omgivelsene eller forstyrrelse av annen rettmessig bruk av havene`.

Hva konvensjonen definerer som `forurensning` vil være sentralt, da det for det første er OSPARs hovedformål å forhindre forurensning, og for det andre vil det være sentralt i spørsmålet hva som anes som forurensning når man har å gjøre med offshore-installasjoner.

Det første vilkåret er etter bestemmelsen at tilføringen av `forurensningen` er menneskeskapt. Videre må tilføringen medføre fare; men det er også nok med sannynslighetsovervekt at den vil medføre fare nevnt i artikkelen. Her blir det lagt opp til et `føre-var-prinsipp`. Terskelen for om det er `forurensning` er ikke særlig høy, da det her er nok at det er en `fare for...` eller `forstyrrelse av...`.

Etter artikkel 1 (f) definerer konvensjonen `dumping` som forsettlig avhending i det marine miljø av blandt annet avfall fra offshoreinstallasjoner, og offshoreinstallasjoner og offshore-rørledninger. Før jeg går inn på dette, skal det nevnes at bokstav (l) i artikkelen definerer `offshore-installasjon` som `enhver konstruksjon, ethvert anlegg eller skip eller deler av slike, enten disse flyter eller er forankret i havbunnen, som er plassert i sjøområdet med sikte på å drive offshore-virksomhet`.

---

jfr. Appendix 1 `Criteria for the definition of practices and techniques mentioned in Paragraph 3 (b) (i) of article 2 of the Convention`. Appendix 2: `Criteria mentioned in paragraph 2 of article 1 of annex 1 and in paragraph 2 of article 2 of annex III`. Bilag 3 knytter seg til vedlegg V, `Criteria for identifying human activities for the purposes of Annex V`. `Simonsen:2002:38

Etter bestemmelsen er det formålet med virksomheten som avgjør om det er snakk om en offshore-installasjon.

Unntakene fra hva som defineres som `dumping` er blandt annet disponering i henhold til relevante folkerettslige bestemmelser, og avfall fra vanlig drift av nevnte installasjoner, jfr artikkel 1(g). Etter bestemmelsen omfatter unntaket `for formålene i Vedlegg III, at en utrangert offshore-installasjon eller offshorerørledning blir etterlatt helt eller delvis på stedet, forutsatt at enhver slik handling forgår i samvar med de relevante bestemmelser i konvensjonen og andre relevante folkerettslige bestemmelser`.

`Dumping` omfatter her både hele og delvis etterlatelse blir disponeringsløsningen.

Konvensjonens artikkel 1 bokstav g skiller på bruk av `materialet for andre formål enn bare å fjerne dem` og etterlatelse `helt eller delvis på stedet`. Skal installasjonen brukes til et annet formål `enn bare å fjerne dem`, skal dette gjøres etter Konvensjonens regler. Skal installasjonene etterlates, skal dette foregå i samsvar med `de relevante bestemmelser i konvensjonen og andre relevante folkerettslige bestemmelser`.

I denne sammenheng er `relevante folkerettslige bestemmelser` Havrettskonvensjonen og IMO-retningslinjene. Dette knytter altså OSPAR- konvensjonen sammen med Havrettskonvensjonen.

Etter konvensjonens artikkel 10 nr. 2 bokstav (c) jfr. nr. 3, kan Kommisjonen gi utfyllende bestemmelser med formål å forhindre forurensning ved disponering av utrangerte offshore-installasjoner.

Kommisjonen har etter artikkel 13 myndighet til å fastslå nye plikter for medlemsstatene gjennom beslutninger (`decisions`) eller anbefalinger (`recommandations`). Beslutningene er folkerettslig bindende for medlemsstatene; det er ikke anbefalingene. Anbefalingene er såkalt `soft-law`, som tidligere er omtalt. At Kommisjonen kan fatte rettslige bindende vedtak, er et

stort skritt i folkerettslig sammenheng på området, selv om de bare er bindende for statene som stemmer for vedtaket.⁸⁶

Medlemsstatene kan i prinsippet reservere seg mot vedtak gjort av Kommisjonen. Denne muligheten kan imidlertid være lite reell, da det vil være et sterkt politisk press for å oppnå enstemmighet.⁸⁷ Dette kommer jeg tilbake til i kapittel 4.

Konvensjonens regler om utrangerte offshore installasjoner finnes som nevnt i vedlegg III, med overskrift `On the prevention and elimination of pollution from offshore sources`;(`Om å forhindre og eliminere forurenings fra offshore-kilder` på norsk) Jeg vil her kun se på reglene om disponering.

Etter artikkel 2 i dette vedlegget skal traktatpartene kreve at beste tilgjengelige teknologi og den beste miljøvernpraksis blir brukt ved vedtakelse av programmer og tiltak. Partene skal også bruke bilag 2 i vurderingen.

Artikkel 5 slår fast at

`ingen utrangert offshore-installasjon eller offshore-rørledning skal dumpes og ingen utrangert offshore-installasjon skal etterlates helt eller delvis i sjøområdet uten en tillatelse som er utsendt av den relevante traktatparts kompetente myndighet på individuelt grunnlag. Traktatpartene skal sikre at deres myndighet ved innvilgelse av slike tillatelser skal gjennomføre de relevante beslutninger, anbefalinger og alle andre avtaler som er vedtatt i forhold til konvensjonen`.

Dumping av installasjoner er omhandlet mer detaljert i Annex III art 5 (1):

`No disused offshore installation or disused offshore section 4-3 shall be dumped and no disused offshore installation shall be left wholly or partly in place in the maritime area without a permit issued by the competent authority of the relevant Contracting Party on a case-by-case basis`.

---

⁸⁶ Regjeringen.no: NOU 2004:28

⁸⁷ Ruud og Ulstein: 2006:80

Etter bestemmelsen skal kompetent myndighet ta avgjørelser fra sak til sak. Den gir de relevante myndigheter en vid skjønnsmessig kompetanse til å avgjøre om det skal gis tillatelse eller ikke til etterlatelse av utrangerte installasjoner. Det slås imidlertid fast at partene skal forsikre seg om at vedtak i denne sammenheng skal implementere relevante beslutninger, anbefalinger og andre avtaler som er vedtatt under konvensjonen.⁸⁸

Konvensjonen har i all hovedsak de samme prinsipielle bestemmelser som UNCLOS og IMO. Men etter OSPAR er kontraktspartene pålagt å implementere `relevant applicable decisions, recommendations and all other agreements adopted under the Convention`. ⁸⁹ Slike avgjørelser og anbefalinger er det Kommisjonen som utformer. ⁹⁰ Dette kan føre til en videreutvikling av reglene på området. Et eksempel på en slik beslutning skal nå behandles.

2.3.3 OSPAR beslutning 98/3

23. juli 1998 innlemmet kontraktspartene `OSPAR beslutning 98/3 om disponering av utrangerte offshoreinstallasjoner`. Norge tok denne i bruk fra 9. februar 1999. Norge ønsker å sette hensynet til blant annet fiskere høyt, derfor har myndighetene hatt en noe restriktiv holdning til reglene om disponering; de har også motsatt seg et klart forbud mot etterlatelse. ⁹¹

Bestemmelsen er en restriksjon for kontraktspartene; den forbyr dumping og etterlatelse, helt eller delvis, av utrangerte offshoreinstallasjoner, jfr paragraf 2 i beslutningen. Etter beslutningen skal alle innretninger fjernes etter at feltet er stengt ned. Det kan gis unntak for betongstrukturer samt for nedre del av store stålstrukturer etter en total vurdering og konsultasjon med OSPAR. Bestemmelsen gjelder ikke offshore rørledninger; angående disse har kontraktspartene annex III

---

⁸⁸ Hammer m.fl. 2009:456

⁸⁹ Annex III art. 5 (1)

⁹⁰ Petroleum Law Compendium Book 1 2011:153

⁹¹ Regjeringen.no: St.prp.nr.8 (1998-99).

art 5(1). Forbudet er ikke absolutt; kompetent myndighet gis mulighet til å tillate dumping, hel eller delvis etterlatelse.

Etter bestemmelsen paragraf 3 til bestemmelsen kan kompetent myndighet unnta fra bestemmelsen

- alt eller deler av fotfeste av stålinnstallasjoner som veier mer enn 10 000 tonn, og plassert i det maritime miljø før 9. februar 1999.
- alt eller deler av en betonginnstallasjon, eller betongankerfester.

For at unntaket fra forbudet skal gjelde, må myndighetene vurdere om det etter vedlegg 2 er vesentlige grunner til å fravike hovedkravet om fjerning.

Kontraktpartene kan også påkalle unntak, når eksepsjonelle eller uforutsette omstendigheter som skyldes skade på konstruksjon eller forringelse, eller andre årsaker som innebærer tilsvarende vanskeligheter kan påvises.

Bestemmelsen forutsetter strengere krav i fremtiden, den er således en innskrenkning av den vide skjønnsmessige vurderingen som er gitt til statene etter OSPAR- konvensjonen vedlegg 3 art.

5.1. Alle stålinstallasjoner plassert i det maritime miljøet etter 9 februar 1999 må flyttes. Videre forutset bestemmelsens paragraf 7 endringer i vedlegg med hensyn til å redusere omfanget av mulige unntak under paragraf 3. Etter bestemmelsen skal slike endringer vurderes av kommisjonen på dets møte i 2003 og deretter med jevne mellomrom.

Formelt søker kontraktpartene å tillate dumping av innstallasjoner (eller deler) i det maritime miljø. Bare spesielle grunner kan rettferdiggjøre et unntak. Vurderingen av kontraktpartene i denne sammenheng er regulert i detalj i vedlegg 2 i bestemmelsen. Vedlegg 2 er et rammeverk for vurderingen av forslag for sjødisponering av utrangerte offshoreinstallasjoner.

Myndighetene skal vurdere de potensielle virkninger på miljøet og annet bruk av sjøen. Det skal baseres på beskrivelsen av innstallasjonen, den foreslåtte disponering, sted og metode.

Vurderingen skal ikke bare dekke det foreslåtte, men også andre muligheter. Før myndighetene kan treffe et vedtak som innebærer dumping eller hel eller delvis etterlatelse, skal de konsultere de andre kontraktparter, jfr. paragraf 4 i beslutningen. Dette kravet til konsultasjon vil

nødvendigvis styrke regelverket. Statene vil på denne måten kunne utvikle en ensartet praksis sammen, som de alle vil anerkjenne.

Tillatelsen i seg selv skal samhandle med vedlegg 4 av bestemmelsen; tillatelsen skal spesifisere vilkår og krav. Tillatelsen skal spesifisere prosedyrene i operasjonen som kreves å forhindre og redusere uønskede konsekvenser av avhendinger på sjøen. Videre kreves det at arrangementet merkes på nautiske kart, og at man merker installasjonen for fiskere. Det skal også spesifiseres hvem som er eieren og personen som er ansvarlig. Endelig pålegger bestemmelsen en forpliktelse for kontraktspartene til å rapportere til kommisjonen blandt annet om begrunnelsen for tillatelsen, og de observerte konsekvenser av avhendingen, jfr vedlegg 4 til beslutningen.

Etter vedlegg III artikkel 5 (2) skal det ikke utstedes tillatelse om installasjonen inneholder stoffer som kan medføre skade på menneskers helse eller skade på levende ressurser. Her er den samme beskrivelsen som vi finner i definisjonen av `forurensning` brukt. Tillatelse kan dermed ikke gis om installasjonen medfører en fare for forurensning etter konvensjonen. Det er kyststaten som vil ha bevisbyrden i denne sammenheng; de må bevise at etterlatelse ikke vil medføre forurensning. Dette betyr også at kyststaten eventuelt må fjerne farlige stoffer ved en eventuell vurdering om fjerning.

2.3.4 OSPARs betydning

OSPAR og IMO-retningslinjene overlapper formelt hverandre områdemessig, og også materielt. Begge inneholder retningslinjer for forurensning og dumping i Nord-Øst Atlanteren. OSPAR-konvensjonen stiller strengere krav i disposisjonsspørsmålet, noe som har gjort at IMO-retningslinjene har mistet mye av sin praktiske betydning.

Bestemmelser IMO-retningslinjene har, som ikke OSPAR regulerer, er den uhindrede vannstanden på 55 meter, når installasjoner (eller deler) er forlatt under havoverflaten.

Retningslinjene regulerer også vedlikehold for gjenværende installasjoner som stikker over vannoverflaten.⁹²

OSPAR har betydning som den siste og dermed mest aktuelle konvensjonen, og som nevnt den mest detaljrike reguleringen av disposisjonsspørsmålet. Den vil derfor være et viktig moment i statenes disposisjonsavgjørelse.

Hvordan OSPAR fungerer og vil fungere i fremtiden, vil blant annet avhenge om hvordan Kommisjonen arbeider. Som nevnt kan denne fatte rettslig bindende beslutninger, og selv om dette avhenger av statenes godkjenning, er dette et skritt i riktig retning i en utvikling av konkrete plikter i folkeretten.

---

⁹² Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:153

3 Betydningen av folkeretten i norsk rett

3.1 Innledning

De nevnte konvensjoner har hatt stor betydning for norsk rett, da som bakgrunn for blandt annet petroleumsloven. Innføring av konvensjonsbestemmelser i petroleumsloven styrker konvensjonenes betydning på petroleumsrettens område; de blir viktige i tolkningen av de norske bestemmelser. Norge er som nevnt bundet av folkerettslige traktater og konvensjoner med tilhørende vedtak.

Jeg kommer ikke inn på spørsmål rundt Svaldbar og kontinentalsokkelen her.

Jeg vil her ta for meg hovedlinjene i norsk lovgivning angående avslutningsfasen, med fokus på de internasjonale rammer som er lagt opp. Jeg vil også ta for meg regler som er gjennomført i samsvar med de internasjonale konvensjoner, men ha fokus på reguleringer som ikke nødvendigvis ikke er i samsvar.

3.2 Materielle bestemmelser i petroleumsloven

3.2.1 Petroleumslovens generelle bestemmelser

Petroleumsloven § 1-1 gjengir de grunnleggende rettigheter fastslått i Genevekonvensjonen og Havrettskonvensjonen som er omtalt tidligere: staten har eksklusiv rett på de undersjøiske petroleumsforekomstene: `den norske stat har eiendomsrett til undersjøiske petroleumsforekomster og eksklusiv rett til ressursforvaltning`. Det infortolkes her en lovgivningskompetanse på disse områdene.

Etter Genevekonvensjonen er kyststatens jurisdiksjon på kontinentalsokkelen begrenset til virksomhet i tilknytning til undersøkelse etter og utnyttelse av undersjøiske

petroleumsforekomster. Anlegg og innretninger for slik virksomhet er helt underlagt kyststatens jurisdiksjon, dette følger av Genevekonvensjonen art. 5 nr. 4, og Havrettstraktatens art. 8a jf 60.2.⁹³

Kontinentalsokkelen er definert i petrl. § 1-6. Norsk myndighetsutøvelse over petroleumsvirksomhet på kontinentalsokkelen vil kunne være begrenset av de forpliktelser Norge har påtatt seg i medhold av spesifikke traktater, konvensjoner eller avtaler med andre stater, typisk EØS -avtalen og miljøkonvensjoner.

Reguleringen av petroleumssressursene finnes i petroleumsløven § 1-2, som slår fast at ressursene skal `forvaltes i et langsiktig perspektiv slik at de kommer hele det norske samfunn til gode`. Ressursforvaltningen skal bidra til landets inntekter og til å sikre velferd, sysselsetting og et bedre miljø og til å styrke norsk næringsliv og industriell utvikling. Det skal samtidig tas nødvendige hensyn til distriktpolitiske interesser og annen virksomhet. Norge har gjennom sin forvaltning av petroleumssressursene også et ønske om å følge opp om miljøspørsmål, etter St.meld. nr. 8 (2005-2006) skal Norge `forene det å være en stor petroleumsproducent og – eksportør med det å være et foregangsland i miljøspørsmål`.⁹⁴

Etter petroleumsløven § 4-2 (2) skal det, i en søknad om godkjenning for utbygging og drift av petroleumssforekomsten, legges frem opplysninger om `hvordan en installasjon vil kunne disponeres ved avslutning av petroleumsvirksomheten.`

I veiledningen som er laget for rettighetshavere som skal søke om PUD og eller PAD⁹⁵, omhandler kapittel 5.13 disponering av innretninger:

`Rettighetshaver skal beskrive hvordan innretningene kan disponeres etter avsluttet

---

⁹³ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

⁹⁴ Regjeringen.no: St.meld. nr. 8 (2005-2006)

⁹⁵ Petrl. § 4-2 `Plan for utbygging og drift av petroleumssforekomster og § 4-3 `Særskilt tillatelse til anlegg og drift av innretninger`.

petroleumsvirksomhet og stipulere kostnader for disponering. En gjennomgang av ulike disponeringsløsninger på dette stadiet kan ha betydning for valg av materialer og tekniske løsninger.

Mulighetene for videre bruk etter avsluttet produksjon fra forekomsten(e) bør også inngå i beskrivelsen. Se pf. § 29 bokstav e og h, jf. if. § 3⁹⁶

Ved å stille slike krav til opplysninger vil disposisjonsvedtaket kunne samsvare bedre med IMO-retningslinjene.

3.2.2 Petroleumsloven kapittel 5

3.2.2.1 Petroleumsloven § 5-1

Reguleringen av avslutningsplanen finner vi i petroleumsloven kapittel 5.

Petroleumsloven kapittel 5 et resultat av Havrettskonvensjonen og IMO-retningslinjene.

Kapittelet gir en langt mer detaljregulering enn tidligere petroleumslov § 30. Bestemmelsene i kapittelene bygger i hovedsak på NOU 1993:25.⁹⁷

Petroleumslovutvalget ble oppnevnt med kongelig resolusjon 24. mars 1972. I 1990 ble utvalget bedt om å utarbeide nye regler til avslutningsdelen i petroleumsvirksomheten. I 1993 la utvalget frem NOU 1993:25; `Avslutning av petroleumsproduksjon – fremtidig disponering av innretninger`.

For Norges del er det særlig OSPAR- beslutning 98/3 som legger rammer for saksbehandling og vedtak som gjøres etter petroleumsloven kapittel 5. Også IMO- retningslinjene vil virke inn på enkeltspørsmål i disse sakene. Det er i hovedsak § 5-3 hvor internasjonale konvensjoner vil være relevante.⁹⁸

---

⁹⁶ Npd.no: Veiledning til plan for utbygging og drift av en petroleumforekomst (PUD) og plan for anlegg og drift av innretninger for transport og for utnyttelse av petroleum (PAD).

⁹⁷ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

⁹⁸ Hammer m.fl.:2009:432

Petroleumsloven kapittel 5 legger opp til en avgjørelsesprosess basert på prinsippet om sak-til-sak vurdering. Disponeringsprosessen starter med en avviklingsplan forberedt av rettighetshaver. På bakgrunn av denne planen, bestemmer OED avhending av installasjonen. Denne formen med statlig kontroll er en del av lisenssystemet. Norske myndigheter har, som tidligere drøftet, et omfattende internasjonalt rammeverk å forholde seg til ved utøvelsen av den statlige kontroll i denne fasen.⁹⁹

En plikt for rettighetshaverne til å fremlegge en avslutningsplan har vært krevd av Olje- og Energidepartementet siden 1990. Dette ble formelt innført i kapittel 5 i petroleumsloven, som er en kodifisering av tidligere praksis, og som nevnt en tilpasning til internasjonale forpliktelser. Etter bestemmelsen skal en legge frem en avslutningsplan i sammenheng med en avslutning av utvinningstillatelse etter petrl. § 3-3 eller en tillatelse til anlegg og drift av innretninger (PAD) etter § 4-3 eller `bruken av en innretning endelig opphører`. Dette betyr at både installasjoner brukt i produksjon og rørledninger må inntas i en avslutningsplan som avgjøres av OED. Vilåret som utløser en plikt for avslutningsplan, er at det dreier seg om en `innretning`, jfr. § 1-6(d). I praksis utløses en plikt til avslutningsplan om installasjonen skal brukes til noe annet enn sitt opprinnlige formål. Undersjøiske installasjoner er også omfattet av bestemmelsen, men ikke brønner. Etter petroleumsloven § 1-4 gjelder loven også på norsk landterritorium, så også installasjoner på land som er funksjonelt tilkoblet til offshoreaktivitetene, skal være en del av avslutningsplanen.

Forpliktelsen rettighetshaverne har, avhenger av to elementer: en avslutning av produksjonen på installasjonen eller at lisensen utgår, avhengig av hva som kommer først.

Går lisensen først, kan installasjonen fremdeles brukes, rettighetshaveren kan gjøre gjeldende en

---

⁹⁹ Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:151

forlengelse ved søknad som OED avgjør. Om installasjonen fremdeles skal brukes, blir kravet om avslutningsplan utsatt.^{100 101}

Avslutningsplanen blir lagt frem for Storting eller Regjering av Olje og Energidepartementet. Om prosjektets kostnadsramme er over 10 mrd NOK (2011) skal planen behandles av Stortinget. Avslutningsplanen skal omfatte forslag til disponering, for eksempel `annen bruk`. Etter lovens forarbeider kan eksempler på `annen bruk` være kunstige rev, forskningsformål innenfor fiskeriforvaltning eller til bruk innen meteorologi, jfr. NOU 1993:25 s. 18 flg. Vi har per idag ingen eksempler på at installasjoner har blitt brukt til dette formål.¹⁰²

Etter Petrl. § 5-1 (2) må rettighetshaverene legge frem planen for OED ikke tidligere enn 5 år, men ikke senere enn 2 år. Hensikten med dette er å gi en riktig tid for utarbeidelse av en avslutningsplan. OED kan bestemme om tidskravet skal endres.

Bestemmelsene i petroleumsloven kapittel 5 er veldig generell angående innholdet i avslutningsplanen. En mer konkret regulering finnes i petroleumsforskriften kapittel 6, som inneholder mer detaljerte bestemmelser. Etter Petroleumsforskriften § 43 skal avslutningsplanen bestå av to deler: en disponeringsdel og en konsekvensutredning. I § 44 i forskriften er kravene til innholdet av disponeringsdelen regulert. I denne delen av planen er rettighetshaveren forpliktet til å presentere alle alternativer som er relevante i saken. Disse alternativer kan variere fra hel eller delvis fjerning til videre bruk. Det ene alternativet skal anbefales av rettighetshaveren, og da ha en nærmere og bedre beskrivelse. I petroleumsforskriften § 45 er innholdet i konsekvensutredningen regulert. Den skal inneholde `en beskrivelse av virkningen på hvert av de aktuelle disponeringsalternativ kan få for nærings- og miljømessige forhold, og hva

---

¹⁰⁰ Hammer (red.) Petroleum Law Compendium Book 1, 2011:15

¹⁰¹ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

¹⁰² Hammer m.fl.:2009:433

som kan gjøres for å redusere utslipp knyttet til disponering og avbøte eventuelle skader og ulemper. Oppramsingen i petroleumsforskriften implementerer forpliktelser som Norge har påtatt seg gjennom internasjonale forpliktelser gjennom OSPAR-beslutning 98/3. Denne oppramsingen er ikke uttømmende, jfr. nødvendighetskriteriet i § 5-1 (1) fjerde punktum.¹⁰³ Disponeringsplanen skal også omfatte eventuelle innretninger som er på land eller på havbunn som er eiet privat, men her skal bare videre bruk i petroleumsvirksomhet omtales, jfr petrl. § 5-3 (6) forskriften § 44(4).¹⁰⁴

Etter petrl. § 5-1 kan departementet konsultere med andre. Når departementet skal fatte et vedtak, kan de koordinere med andre medlemsstater, som omhandlet i OSPAR. Når visse alternativer til disponeringer vurderes, skal det, som bestemt gjennom OSPAR, konsulteres med medlemsstatene. Kravet til konsultasjon er særlig aktuelt når saken dreier seg om installasjoner som er plassert på andre lands territorium.¹⁰⁵ Den norske regel kan her tolkes som om det er valgfritt å konsultere med andre stater dette eventuelt ville berøre. Som tidligere drøftet, setter OSPAR opp et konsultasjonskrav, og er således strengere enn petroleumsløven. På bakgrunn av presumsjonsprinsippet kan det i utgangspunktet her innfortolkes et konsultasjonskrav også etter norsk rett.

Når en avslutningsplan skal legges frem, skal etter loven rettighetshaver legge frem et forslag for departementet. Avslutningsplanen skal etter petroleumsforskriften § 43 også sendes til Arbeids- og inkluderingsdepartementet, med kopi til Oljedirektoratet og Petroleumstilsynet. Denne dokumentasjonen danner bakgrunn for det som skal fremvises for de andre traktatpartene i OSPAR. Dokumentasjonen som da skal fremvises, må være i samsvar med bestemmelsene i OSPAR-beslutningen. Norsk rett krever en disponeringsplan og en konsekvensutredning, og kan

---

¹⁰³ Petroleumsforskriften; Forskrift 27.juni 1997 nr. 653

¹⁰⁴ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

¹⁰⁵ Hammer m.fl.:2009:411

synes å være i samsvar med OSPAR-beslutningen på dette punkt. Etter Petrl. § 5-1 kan imidlertid departementet kan kreve ny eller endret plan, men også `frafalle kravet om å legge frem avslutningsplan`. Departementet kan dermed utvise skjønn, og står rimelig fritt i forhold til kravene i en avslutningsplan. Dette taler mot forutberegnelighet for rettighetshaverne. Dette betyr at etter myndighetene etter norsk rett kan bevege utenfor rammene av de forpliktelsene som er satt opp etter de internasjonale konvensjoner.¹⁰⁶

Det sentrale hensyn bak avslutningsplanen er hensynet til forutberegnelighet, noe som ble fremhevet av Petroleumsutvalget. I den gamle petroleumsloven § 85 og § 30 satte en frister for endelig vedtak som ikke utløp før etter at tillatelsen var utløpt eller bruken opphørt, og dette skapte såkalt `dødtid`. Videre hadde en ikke regler for hvilke hensyn som skulle være retningsgivende, heller ikke regler om prosedyrer. Dette svekket forutberegneligheten. Avslutningsplanen er også offentlig etter offentlighetsloven § 2, og parter kan kreve innsyn. På denne måten blir ikke planen en avtale unntatt fra offentligheten. Et annet sentralt hensyn er at partene på denne måten dermed får større mulighet til å kommunisere seg imellom. Videre er et sentralt hensyn myndighetskontroll. Myndighetene får på denne måten større kontroll over kostnadsrammene ved at de får flere gjennomarbeidede forslag på bordet.

De hensyn som taler mot en avslutningsplan er først og fremst økt arbeidsbyrde for partene, men som påpekt i NOU 1993:25 s.16: `samtidig vil ikke utvalgets forslag om en avslutningsplan medføre noe særlig grad av økt saksbehandling ettersom både rettighetshaver og myndigheter uansett ville hatt behov for de opplysninger og vurderinger planen vil inneholde`.

---

¹⁰⁶ Simonsen:2002:98

3.2.2.2 Petroleumsloven § 5-3

Petroleumsloven § 5-3 ble innført med den nye loven av 1996, delvis som et forslag fra Petroleumsutvalget. Bestemmelsens tredje ledd ble lagt til etter Ot.prp. nr. 48 (2008-2009).¹⁰⁷

Denne bestemmelsen er den mest sentrale i forhold til denne oppgaven, da den fastslår hvem som fatter disponeringsvedtaket, og hvordan dette skal gjøres. Spørsmålet vil være om denne bestemmelsen er i tråd med folkerettslige bestemmelser, og om den gir norske myndigheter en skjønnsmargin å gå på innenfor de folkerettslige rammer. Jeg vil her se nærmere på bestemmelsen og på eksempler på disposisjonsvedtak som er fattet etter denne.

Petroleumsloven § 5-3 første ledd fastslår departementets kompetanse til å fatte vedtak i disponeringssaker. Når det gjelder særskilt tillatelse etter OSPAR, kan dette gis av særlig kompetent myndighet. Olje- og energidepartementets vedtak om disponering i samsvar med petrl. § 5-3-1 anses som en slik tillatelse.

Det er også Olje- og Energidepartementet som fastsetter en frist for gjennomføringen. Etter bestemmelsen skal departementet treffe en avgjørelse på selvstendig grunnlag. Opplysninger og analyser i den fremlagte planen er et utgangspunkt for denne avgjørelsen. Avgjørelsen er et enkeltvedtak, dermed kommer forvaltningslovens kapittel IV-VI til anvendelse. Domstolene kan ha vanskeligheter med å etterprøve avgjørelsen på grunn av dens tekniske og skjønnsmessige innhold, men spørsmålet om Departementet har fulgt Norges forpliktelser, jfr drøftelsen i innledningen, etter feks OSPAR, kan prøves fullt ut av domstolene.¹⁰⁸

Hensyn som skal legges vekt på i vurderingen, er etter lovteksten `tekniske, sikkerhetsmessige, miljømessige og økonomiske forhold og hensynet til andre brukere av havet`. Disse hensynene er ikke uttømmende, men de dekker det som normalt blir tillagt vekt.¹⁰⁹

---

¹⁰⁷ Hammer m.fl.:2009:429

¹⁰⁸ Hammer m.fl.:2009:432

¹⁰⁹ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

Det sentrale i forhold til problemstillingen i denne oppgaven, er at den norske `hovedregel` er at spørsmålet skal løses etter en konkret vurdering, hvor visse hensyn skal tillegges vekt. Det er altså ikke, som vi har sett etter folkeretten, en hovedregel om fjerning. Spørsmålet blir dermed om dette er i samsvar med folkeretten, om folkeretten oppstiller et krav om tolkningen av norsk rett.

Ved vurderingen av de ulike disposisjonsalternativene, må rettighetshaver ta hensyn til de rammer som følger av nevnte OSPAR- beslutning 98/3, og eventuelle andre folkerettslige forpliktelser. Etter norske regler er det Departementet som skal vurdere om en installasjon faller inn under unntakene regulert i OSPAR, og om man skal benytte seg av dette. Også i denne vurderingen kommer prinsippet om konsultasjon etter petrl. § 5-1 inn.¹¹⁰

Departementet kan `fastsette nærmere vilkår i forbindelse med vedtaket` etter petrl. § 5-3 (1) siste punktum. Denne kompetansen har departementet etter alminnelige forvaltningsrettslige regler, jfr ovenfor.

Petroleumsloven § 5-3 andre, fjerde og femte ledd fastslår hvem som er pliktsubjektet for disponeringsvedtaket. Dette er sentralt i forhold til eventuelle sanksjoner myndighetene kan gjøre gjeldende, og således ikke et tema her.

3.3 Eksempler på disposisjonsvedtak

Det som i praksis legger rammer for valg av disponeringsløsning, er hensynet til sikkerhet. I Norge er det spesielle forhold med dype havområder, mye vind og høy sjø, noe som legger naturlige begrensinger på valg av disposisjonsløsning.¹¹¹

Et eksempel på dette er vedtaket som gjaldt betongunderstellet til Frigg. Her ble sikkerhetsmessige hensyn tillagt såpass stor vekt at man etterlot deler av installasjonen på stedet.

---

¹¹⁰ Hammer m.fl.:2009:458

¹¹¹ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

Avslutningsplanen for Frigg ble levert november 2001, og norske myndigheter konsulterte med de andre medlemmene i OSPAR; etter en helhetsvurdering, hvor det ble lagt vekt på teknisk risiko, risiko for personell, miljøforhold og kostnader, ble det bestemt at betonginstallasjonen skulle forlates på stedet.¹¹²

Dette vedtaket er også delvis gjengitt i St.prp. nr. 38 (2003-2004). Under vurderingen av disposisjonsløsning konsulterte man de andre partene i OSPAR, og `det har ikke kommet innvendingar mot at betongunderstellet TCP2 blir etterlate på staden`.

I 1998 ble store deler av Ekofisk- feltet omgjort, og flere installasjoner ble vedtatt fjernet.¹¹³ 14 stålplattformer og prosessanlegget på Ekofisktanken skulle fjernes, men løsningen for Ekofisktanken ble at departementet konkluderte etter en vurdering at tanken kunne etterlates.¹¹⁴ Det kan spørres om disse vedtakene er forenlige med IMO- retningslinjene. Det har blitt hevdet at vedtaket angående Ekofiskfeltet er i konflikt med bestemmelsen i IMO, da de vedtok kutting og etterlatelse av installasjonen. Denne stikker nå over havoverflaten, men den vil med tiden synke eller bli borte, og spørsmålet om fjerning, jfr. Regelen om 55 meters fri vannsøyle kan bli aktuell, jfr. ordlyden i art 3.6¹¹⁵ ¹¹⁶

Andre eksempler på at norske myndigheter har fulgt internasjonale konvensjoners hovedbestemmelse om fjerning, er i vedtakene om Mime og Tommeliten. Dette kan sees som et utslag av ønsket om å følge folkerettens regler, som jeg tidligere var inne på.

---

¹¹² Oljemuseet.no: Petroleumskartet: Frigg:2005

¹¹³ Kulturminne.no: `Ekofisk i et nøtteskall` 2004

¹¹⁴ Hammer m.fl.:2009:458

¹¹⁵ Simonsen:2002:29

¹¹⁶ Regjeringen.no: St.prp. nr. 51 (2001-2002)

Mime bestod av en undervannsinstallasjon med tilhørende rørledninger. Produksjonen ble i november 1993 avsluttet. Rørledningene ble begravet, og installasjonen ble etter Stortingets behandling av St. pr. nr. 15 (1996-97) vedtatt fjernet.¹¹⁷

Tommeliten var en undervannsinstallasjon som rettighetshaverne i sitt forslag til avslutningsplan anbefalte fjernet og tatt til land for gjenbruk. Departementet fant dette i overensstemmelse med OSPAR- beslutningen, som bestemmer at alle undervannsinstallasjoner skal fjernes og bringes på land.¹¹⁸

Eksempler på senere vedtak om fjerning er plattformen til Albuskjell, som etter avslutningsplanen vil bli fjernet en gang innen 2013. Dette gjelder også plattformen Cod, hvor produksjonen ble avsluttet i 1998 og avslutningsplanen godkjent i 2001. Plattformen vil bli fjernet innen 2013.

3.4 Sammenligning: folkeretten og norsk rett

OSPAR- konvensjonens vedlegg artikkel 5 nr.3 kan tolkes slik at det er en konsultasjonsplikt for traktatpartene når en vil dumpe en installasjon. Det er ikke regulert nærmere hvordan denne prosessen skal gjennomføres, og bestemmelsen gjelder bare installasjoner som er utplassert på sokkelen etter 1. januar 1998, jfr. vedlegg III art 5 nr.3. Her kommer også reguleringer etter IMO-retningslinjene inn: installasjoner plasser på sokkelen etter 1.januar 1998 skal være konstruert for å kunne fjernes, jfr IMO- retningslinjene art. 3.13.

Den nevnte OSPAR beslutning 98/3 legger sterkere begrensninger for hva norske myndigheter kan tillate av dumping på den norske sokkelen. Dette regelverket er trykt som vedlegg 1 til St.prp. nr. 8 1998-99, jf. proposisjonen kap. 5. Unntakene etter denne folkerettslige

---

¹¹⁷ Stortingsmelding nr. 47 (1999-2000):

Disponering av utrangerte rørledninger og kabler på norsk kontinentalsokkel

¹¹⁸ Regjeringen.no: St.prp. nr. 53 (1999-2000)

konvensjonen er blandt annet som tidligere nevnt stålinstallasjoner som veier mer enn 10 000 tonn i luft og er utplassert før 9. februar 1999, garvitasjonsbaserte betonginstallasjoner og ankerfester av betong. I tillegg er det unntaket om det inntreffer eksepsjonelle og uforutsette omstendigheter som skader installasjonen, eller andre tilsvarende vanskeligheter med fjerning kan påvises. Selv om en det foreligger en situasjon som kan være et unntak, skal det alltid skje en vurdering etter kriterier som er bestemt i vedlegg 2. Etter vedlegg 2 er det krav til et omfattende informasjonsgrunnlag. Det skal gjøres en vurdering av mulige konsekvenser alternativet som er valgt, vil ha på det maritime miljø. Dette er som nevnt gjennomført blandt annet gjennom konsekvensutredningen som kreves av rettighetshaverne. Som nevnt er det også et konsultasjonskrav i tilfeller der alternativer til fjerning ønskes. Vedlegg 3 gir regler om denne prosessen.¹¹⁹

I petroleumsloven § 5-3 er det som nevnt flere hensyn som `blant annet` skal tillegges vekt. Det kan på bakgrunn av dette, og at Havrettskonvensjonens hovedregel om fjerning ikke kommer klart frem i petroleumsloven, sies at norsk lovgivning og praksis ikke er helt i samsvar med Norges internasjonale forpliktelser. Evenshaug hevder i sin avhandling at petroleumsloven `synes å være mangelfull i forhold til Havrettskonvensjonen`. ¹²⁰På en side kan det hevdes at petroleumsloven burde oppdateres, men samtidig vil presumsjonsprinsippet gjøre at loven tolkes i samsvar med folkeretten. Dette viser også den praksis som her er gjennomgått.

Petroleumlovsutvalget foreslo en bestemmelse som skulle ta standpunkt til en installasjons endelige disponering, men denne kom ikke med i lovteksten fordi departementet anså at en slik bestemmelse ville være `unødvendig`. Etter OSPAR- beslutningen er det klare reguleringer på valg av endelig disponering. Etter beslutningen er utgangspunktet at dumping av installasjoner

---

¹¹⁹ Rettsdata.no ved Ernst Nordtveit

¹²⁰ Evenshaug:1998:35

ikke er tillatt. Dette er ikke, som tidligere drøftet, utgangspunktet i norsk rett. Her kan en også si at loven ikke er i samsvar med beslutningen.¹²¹

«Annen bruk» gjelder trolig ikke gjelde når det planlegges en senere gjenbruk av deler av installasjonen. Dette var tilfellet for disponeringsvedtaket for Lille Frigg og Tømmeliten Gamma. Dette var undervannsinstallasjoner. I st.prp. nr. 53 (1999-2000) er dette nevnte vedtak delvis gjengitt. Vedtaket slo fast at disponeringsløsning skulle være i overestemmelse med petroleumsloven og OSPAR- beslutningen 98/3. Videre står det i vedtaket at etter denne bestemmelsen «skal alle undervannsinstallasjoner fjernes og disponeres på land. Det foreslåtte disponeringsløsning er i tråd med dette».¹²²

Nordøst Frigg var den første installasjonen på norsk sokkel som ikke kunne benyttes lenger. Produksjonen opphørte i 1993, og Stortinget fattet i 1995 beslutning om fjerning og videre disponering. Denne installasjonen ble den første som skulle fjernes og brukes til andre formål. I Stortingets beslutning, var hensynet til miljøet viktig. Installasjonen ble delt opp, og brukt til bl.a. til trening utenfor Stavanger, og som molo i en småbåthavn på samme sted. Andre deler ble brukt i museum, og noe brukt i resirkulering.¹²³

Etter IMO- retningslinjene, skal som nevnt nye installasjoner kunne fjernes. Forskrift om utforming og utrustning av innretninger med mer i petroleumsvirksomheten (innretningsforskriften) stiller visse krav til utforming av installasjoner i petroleumsvirksomheten. Etter kapittel 3 i forskriften skal det ved valg av materialer og

---

¹²¹ Simonsen:2002:94

¹²² Hammer m.fl.:2009:434

¹²³ Kulturminne.no: Frigg. 2012

lignende, bl.a legges vekt på mulig fjerning av installasjonen etter endt bruk.¹²⁴ Etter forskriftens § 4 i), skal det, ved valg av utbyggingsløsning, tas hensyn til `eventuell senere fjerning`. Denne forskriften trådte i kraft 01.01.2011 og videreførte i hovedsak den tidligere forskriften.

Når det gjelder etterlatte installasjoner på norsk sokkel, la Petroleumsutvalget under arbeidet med kap. 5 til petroleumsloven til grunn at `Utgangspunktet for vedlikeholdet og dermed for vilkårsfastsettelse er uansett at det ikke tas sikte på å opprettholde et fullt fungerende produksjonsanlegg`.¹²⁵ Installasjonen skal i følge forslaget enten vedlikeholdes slik at den opprettholder en akseptabel fysisk tilstand, eller for å sikre en kontrollert nedbrytning. Det argumenteres også for opprette eller opprettholde sikkerhetssoner rundt installasjonen etter driften er avsluttet med det formål å beskytte andre brukere av havet. Dette utgangspunktet ble senere understreket av Departementet. NOU 1993:25 s. 10 under punkt 2.3.3. Det gis her en redegjørelse av hovedtrekkene i IMO-retningslinjene og i den sammenheng uttales det: `Dersom kyststaten vedtar å etterlate en innretning helt eller delvis på en slik måte den stikke opp over havoverflaten, skal det i henhold til retningslinjene foretas vedlikehold med sikte på å hindre at innretningene bryter sammen`.

I Petroleumsutvalgets innstilling, drøftes tidlig de krav IMO-retningslinjene stiller til vedlikehold, men noen videre drøftelse av innholdet i dette, diskuteres ikke videre. Etter petroleumsloven er det ikke fastsatt noe krav til vedlikehold, det forutsettes at slike krav kan fastsettes som vilkår i det enkelte vedtak om disponering, jfr. petrl. § 5-3 (1) ledd siste punkt. Departementet er her gitt hjemmel til å fastsette nærmere vilkår i forbindelse med vedtaket.

---

¹²⁴Forskrift om utforming og utrustning av innretninger med mer i petroleumsvirksomheten (innretningsforskriften)

¹²⁵ NOU 1993:25 s. 24 punkt 5.2.2.

3.5 Oppsummering

IMO-retningslinjene er allment akseptert av kyststater som driver petroleumsvirksomhet på sokkelen, selv om den rettslige betydningen er noe uklar, og har derfor fått en sterk stilling i praksis. Når det gjelder disponeringssaker på norsk sokkel ble det i 1993 estimert at mellom 3 og 5 installasjoner utplassert på norsk sokkel, vil måtte fjernes som følge av retningslinjenes krav, med mindre unntaket for force majeure kommer til anvendelse, jfr. NOU 1993: 25 s 14 punkt 3.1. På den annen side stilles det vidtgående krav til bla vedlikehold, dersom installasjonen besluttet etterlatt. Norske myndigheter må til tross for vedlikeholdsforpliktelsen sies å ha en vid diskresjonær myndighet ved valg av disponeringsløsning.

Konsultasjonsplikten er nøye regulert i OSPAR, men også i petroleumsloven, blandt annet i petrl. § 5-1. Etter de eksemplene vi har sett på, om de gjennomførte disponeringsvedtak i Norge, er denne plikten samsvarende i internasjonal og intern rett.¹²⁶

Som vi har sett, er petroleumsretten under stadig utvikling. Dette først og fremst på bakgrunn av den store teknologiske utviklingen som har skjedd på feltet. Det er derfor viktig at retten utvikler seg i samsvar med den teknologiske utviklingen. Derfor kan en spørre seg om norsk petroleumslov er tilstrekkelig utviklet i forhold til dette.

---

¹²⁶ Simonsen:2002:96

4 Drøftelse: har norske myndigheter i prinsippet `fritt skjønn` etter de folkerettslige rammer?

4.1 Hovedregelen i norsk rett

Utgangspunktet for norsk rett er som tidligere omtalt at den skal være i overensstemmelse med folkeretten, og at den ved konflikt skal tolkes i samsvar med denne. Fordi Norge har et dualistisk system, vil norske regler gå foran i en eventuell konflikt, om ikke annet er bestemt.

Etter Petroleumsloven, er det sentrale i disponeringsspørsmålet at flere samfunnsmessige hensyn skal tillegges vekt, hovedregelen er etter loven ikke fjerning. I petrl. § 5-3 jfr. § 5-1 er det først og fremst opplistet disponeringsalternativer. Det er ikke fastslått hvilken løsning som vil være den riktige, eller hvordan man skal komme fremt til dette. Etter en tolkning av bestemmelsene i petrl. kapittel 5 vil myndighetene i utgangspunktet helt fritt kunne bestemme disponeringsalternativ. Dette vil ofte være et spørsmål om økonomiske kostnader opp mot miljømessige hensyn. Når `samfunnsmessige hensyn` skal tillegges vekt, vil de økonomiske hensyn ofte veie tungt. Vekten av hensynet til folkeretten kan dermed komme i bakgrunnen.

4.2 Konvensjonenes vage regler

Norge er traktatparter i blandt annet Londonkonvensjonen og Havrettskonvensjonen. Etter disse konvensjonene, er det som vi har sett, vanskelig å sette opp konkrete krav til valg av disponeringsalternativ. Hovedregelen i Havrettskonvensjonen er imidlertid at installasjoner skal fjernes etter bruk, selv om det finnes en rekke unntak. Denne hovedregelen er videreført gjennom IMO- retningslinjene, som stiller strengere krav til disponeringsspørsmålet. IMO- retningslinjene er såkalt `soft-law`, hvor de rettslige konsekvenser for medlemsstatene er uklare. Retningslinjene er likevel allment akseptert av kyststater som driver petroleumsvirksomhet på sokkelen og har derfor fått en sterk stilling i praksis. Retningslinjene omfatter heller ikke rørledninger. Når det gjelder disponeringssaker på norsk sokkel ble det i

1993 estimert at mellom 3 og 5 installasjoner utplassert på norsk sokkel, vil måtte fjernes som følge av retningslinjenes krav, med mindre unntaket for force majeure kommer til anvendelse.¹²⁷ IMO- retningslinjene stiller krav til vedlikehold av installasjoner som blir forlatt. Selv etter dette er det klart at Norske myndigheter må til tross for vedlikeholdsforpliktelsen sies å ha en vid skjønnsmessig myndighet ved valg av disponeringsløsning.

Når det gjelder OSPARs vedlegg har disse ingen kriterier for vurdering av disponeringsalternativ. Dumping er tillatt hvis kompetent myndighet gir tillatelse til det. Skal en installasjon etterlates, skal dette gjøres i henhold til internasjonale anbefalinger. Etter OSPAR-konvensjonen har dermed Norge ingen begrensninger på valg av disposisjonsløsning. OSPAR slår fast at traktatpartene skal søke om tillatelse før en gjør vedtak i henhold til konvensjonen. Det er kommisjonen som har kompetansen til å beslutte nærmere regler, jfr. artikkel 10. Det som da vil være begrensningen for norske myndigheter, ligger i OSPAR- beslutningen 3/98 og IMO-retningslinjene.

OSPAR-beslutningen ble lagt fram for Stortinget i St.prp. nr 8 (1998-99). I denne beslutningen er disponeringsspørsmålet langt mer detaljregulert. Den innebærer at Norge har påtatt seg en internasjonal forpliktelse til å fjerne de fleste installasjonene og bringe dem til land for resirkulering eller annen disponering. Etter konvensjonen er det unntak for visse installasjoner. Med klarere regler på området, kan beslutningsprosessen kan gjøres enklere og være mindre tidkrevende. Det vil også skape mer forutberegnelighet for aktuelle aktører. Som vi har sett har Norge i hovedsak fulgt reglene etter OSPAR-konvensjonen. Ved alternative løsninger, har de konferert med de andre traktatpartene.

---

¹²⁷ NOU 1993: 25 s 14 punkt 3.1.

Petroleumsloven ble vedtatt i 1996, altså før OSPAR- beslutningen fra 1998 trådte i kraft. Loven gjenspeiler derfor ikke reguleringen i denne bestemmelsen. Norske myndigheter står derfor som utgangspunkt fritt i disponeringssaker, men fordi det etter folkerettslige forpliktelser er ønskelig, infortolker man i petroleumsloven OSPAR- beslutningens hovedregel om fjerning. Om loven bør endres kan diskuteres. Når folkeretten som vi har sett, ikke har et absolutt krav om fjerning, vil ikke disse reglene i petroleumsloven kapittel 5 være i strid med internasjonal rett. Det kan også hevdes at petroleumsloven i henhold til presumsjonsprinsippet skal tolkes i samsvar med folkeretten.

OSPAR- beslutningen regulerer ikke behandlingen av undersjøiske rørledninger og kabler. Men etter OSPAR-konvensjonen av 1992 må dumping av rørledninger skje i henhold til tillatelse gitt av det enkelte lands kompetente myndigheter og under gitte vilkår. Etter norsk lovgivning er dette Olje og Energidepartementet, og således i samsvar med lovgivningen.

Når det gjelder rørledninger og kabler har norske myndigheter i praksis fulgt St. Meld. Nr. 47 (1999-2000) `Disponering av utangerte rørledninger og kabler på norsk kontinentalsokkel`. Disse blir som hovedregel etterlatt, om de ikke er til ulempe eller utgjør en `sikkerhetsrisiko for fiske, sammenholdt med kostnadene for blandt annet nedgraving og fjerning`.

4.3 Politisk press

Det er klart at norske myndigheter har et visst diskresjonært skjønn ved valg av disponeringsløsning, men som vi har sett blir i praksis bestemmelsene i OSPAR og IMO-retningslinjene fulgt. Dette blandt annet på bakgrunn av et ønske om å samle seg om felles regler for havområdene, og at det herunder ligger et visst politisk press på traktatpartene.

Når norske myndigheter har vedtatt ulike avslutningsplaner, har de tatt utgangspunkt i at Norge er bundet av OSPAR- beslutning 3/98. I vedtaket om Ekofisk- tanken, som tidligere er nevnt, gjengis regjeringens behandling: `Vedtak om disponering skal fattes i overenstemmelse med kap. 5 i petroleumsloven og OSPAR- konvensjonen av 1992. I henhold til OSPAR- beslutningen av

1998 om disponering av utrangerte offshore installasjoner, jf. St.prp. nr.8 (1998-99), kan man gitt visse kategorier, gi unntak fra det generelle forbudet mot etterlatelse av offshoreinstallasjoner. Som nevnt konsulterte norske myndigheter med de andre OSPAR-medlemsstatene.¹²⁸

Som tidligere nevnt har medlemslandene en reservasjonsmulighet for vedtak truffet i OSPAR. Det kan diskuteres om politisk press gjør at denne reservasjonsmuligheten ikke er reell. Dette ble bekreftet i debatten rundt det enstemmige vedtaket vedrørende disponering av utrangerte offshore installasjoner. Olje- og energidepartementet advarte Stortinget mot å reservere seg mot vedtaket med den begrunnelse at: `Dersom Stortinget ikke godkjenner beslutningen og Norge således blir stående utenfor må det forventes et vedvarende politisk press på Norge i framtidige disponeringssaker`, jfr. St.prp. nr. 8 (1998-99) s. 25.

Et moment som taler mot et fritt skjønn i slike saker, er altså det politiske presset fra andre traktatparter. Norge har også en reell påvirkningsmulighet som traktatsmedlem. Norge ville blandt annet at dumping skulle avgrenses mot etterlatelse i OSPAR. Dette fordi en ønsket av OSPAR ikke skulle forby disponeringsalternativ som Havrettstraktaten og IMO- retningslinjene åpner for. Norge argumenterte med at den tidligere Oslo-konvensjonen, som regulerte `dumping av gjenstander`, ikke inneholdt en definisjon av begrepet dumping. Dette skapte tvil om hva som skulle omfattes av regelen; spørsmålet var om `dumping` omfattet hel eller delvis etterlatelse. Som tidligere beskrevet, har IMO-retningslinjene reguleringer for når etterlatelse av installasjoner kan tillates. Det Norge ikke ville ha, var flere reguleringer på dette området i OSPAR.¹²⁹

Norge har også flere ganger reservert seg mot strengere regler angående disponeringsspørsmålet. Blandt annet under Nordsjøkonferansen i 1995, reserverte norske myndigheter seg mot Esbjerg-

---

¹²⁸ Hammer m.fl:2009:435

¹²⁹ Simonsen:2002:60

deklarasjonen, som setter som krav at alle fjernede installasjoner skal bringes til land. Norge gjorde tilsvarende reservasjon under et lignende forslag under utarbeidelsen av OSPAR.¹³⁰ Etter norske myndigheters løsninger i disponeringsspørsmål, som tidligere behandlet, kan det hevdes at hovedregelen i praksis er at etterlatelse av installasjonen ikke er tillatt. For at en installasjon skal kunne unntas fra hovedregelen, må den omfattes av OSPAR-beslutningens unntak. Norske myndigheter vil også følge IMO- retningslinjene paragraf 3.6 som anbefaler 55 meter fri vannsøyle over en installasjon under vann, dersom en avslutningsplan innebærer delvis etterlatelse av en installasjon.¹³¹

Vedtak som påvirker miljøet vil også kunne få press fra andre hold, som for eksempel i `Brent-Spar`- saken fra 1995. Her hadde britiske myndigheter vedtatt dumping av oljelastebøyen `Brent Spar`. Etter stor oppslutning i media og massivt press fra miljøaktivister, gjorde britiske myndigheter om på vedtaket. Bøyen ble etter dette tauet til norske Mekjavik. Dette førte til en utvikling av folkeretten, for spørsmålet om dumping ble dermed aktuelt. Medlemslandene i OSPAR- konvensjonen og Londonkonvensjonen prøvde å bli enige om at hovedregelen skulle være forbud mot dumping av slike installasjoner. Disse forhandlingene endte opp med OSPAR-beslutning 98/3. Et forslag om forbud i Londonkonvensjonen ga ikke resultater.¹³²

Det første vedtaket angående Brent Spar, som da gikk ut på å dumpe oljebøyen, hadde blitt godkjent av de andre partene i Konvensjonen, i samsvar med retningslinjene omhandlet her.¹³³

4.4 Føre var- prinsippet

Etter OSPAR- konvensjonen har norske myndigheter forpliktet seg til å hindre forurensning av det marine miljø gjennom blandt annet føre var- prinsippet. Dette prinsippet er gjennomført flere

---

¹³⁰ Ruud m.fl.:1997:122

¹³¹ Hammer m.fl.:2009:458

¹³² Simonsen:2002:62

¹³³ Gordon m.fl.:2011:296

steder i norsk petroleumslovgivning, og myndighetene er dermed knyttet sterkere opp mot de internasjonale forpliktelser.

Backer definerer prinsippet som `et krav om at man skal gjennomføre tiltak for å unngå alvorlig og uprettelig skade på miljøet selv om man ikke har full vitenskapelig visshet om problemets omfang og konsekvenser.´¹³⁴

Føre var- prinsippet er blitt et sentralt prinsipp i flere internasjonale miljøtraktater. En av disse er Rio-deklarasjonen fra 1992¹³⁵, hvor prinsippet er definert slik: `For å beskytte miljøet skal statene i stor utstrekning bruke føre-var-prinsippet i henhold til sine muligheter. Der hvor det foreligger trussel om alvorlig eller uopprettelig skade, skal ikke mangel på full vitenskapelig visshet kunne brukes som begrunnelse for å utsette kostnadseffektive tiltak for å hindre miljøforringelse´.¹³⁶ En finner igjen prinsippet i OSPAR- konvensjonens artikkel 2 (2).¹³⁷

Det kan spørres om bestemmelsen pålegger traktatpartene noen `nye` plikter, men en konkretisering av prinsippet vil uansett være teoretisk viktig i denne sammenheng.

4.5 `Best Available Techniques` og `Best Environmental Practice`

Disse prinsippene er omhandlet I OSPAR- konvensjonens art. 2 nr. 3 og gjelder blandt annet forurensning fra offshoreinstallasjoner. Partene er forpliktet til å definere hva som er gjort i de enkelte tiltak for å følge prinsippene etter konvensjonen. Økonomiske aspekter er etter bestemmelsen med i vurderingen. Partene har plikt til å bruke de definerte prinsippene i tilknytning til tiltak. Det er bare der det er hensiktsmessig at disse pliktene inntreffer; det er vedtatt i anbefalinger fra OSPAR at dette gjelder bestemte industriprosesser.¹³⁸ Som vi har sett, skal det etter petroleumsloven legges vekt på tekniske og økonomiske hensyn, noe som gjenspeiler disse prinsippene.

---

¹³⁴ Backer:2002:60

¹³⁵ **Fra** FNs konferanse om miljø og utvikling

¹³⁶ St.meld. nr. 13 (1992 – 93).

¹³⁷ Regjeringen.no: Ot.prp. nr. 52 (2008-2009)

¹³⁸ Simonsen:2002:45

4.6 Rettslige konsekvenser

Når det gjelder rettslige konsekvenser for eventuelle uenigheter eller traktatsbrudd, er konvensjonene som her er omtalt, som nevnt `soft law`. Konsekvensen av brudd på OSPAR-konvensjonens materielle eller prosesuelle regler, kan etter konvensjonens art. 32 være voldgift. Konsultasjonsprosessen utgjør imidlertid et alternativ til dette.

Traktatpartene er etter vedlegg 2 pliktet å sende et varsel om en tillatelse de vurderer å gi, til OSPAR-konvensjonens sekretær senest 32 uker før de eventuelt vil gi en tillatelse. Etter dette kan en traktatpart innenfor 16 uker, komme med kommentarer eller protester til dette vedtaket. Kommer det ikke protester innen denne fristen, har traktatparten rett til å utsende tillatelse. Er det kommet inn kommentarer eller protester, har partene en mulighet til å konsultere hverandre i håp om å løse konflikten. Foreligger det etter dette ingen enighet, skal partene møtes i et konsultativt møte. Parten som vurderer disponeringstillatelse er forpliktet til å ta hensyn til de synspunkt som er kommet frem på dette møtet. Etter det kan tillatelse utstedes.

5 Vurdering og konklusjon

Som oppgaven viser, er det ikke fullstendig samsvar mellom norsk intern rett og de internasjonale forpliktelser. Dette gjelder særlig at norsk rett ikke har lovfestet hovedregelen etter folkeretten om fjerning. Heller ikke valg av disposisjonsløsning er i like stor grad regulert i norsk rett som i OSPAR- beslutningen. Disse reglene gjør at myndighetene ikke har like stor skjønnsmessig margin som det kan tyde på etter petroleumsloven.

Det er likevel ikke direkte motstrid mellom den norske internretten og folkeretten. Utviklingen på det folkerettslige området har ført til mer detaljert regulering på det regionale nivå, særlig etter OSPAR-beslutning 98/3. Noe tilsvarende har ikke Londonkonvensjonen; det finnes altså ikke tilsvarende regler på det globale nivå.

Etter det som er behandlet her, kan en oppsummeringsvis si at det ikke er klare regler på området, men en utbredt sterk praksis som er allment akseptert. I NOU 1993:25 s 14 under punkt 3.1 ble det estimert at mellom 3 og 5 installasjoner på norsk sokkel vil måtte fjernes som følge av retningslinjenes krav, med mindre unntaket for force majeure vil komme til anvendelse. Når en ser på de krav som stilles til vedlikehold av de etterlatte installasjoner, vil det være et økonomisk spørsmål om det vil være mer fordelaktig å fjerne installasjonen. Som påpekt tidligere har Norske myndigheter i utgangspunktet en vid myndighet i disponeringsspørsmålet; etter Havrettskonvensjonen og IMO er det en rekke unntak som kan gjøres gjeldende fra hovedregelen.

Da norsk rett forventes å samsvare med folkeretten, legger folkeretten på denne måten rammer for norske myndigheters utøvelse av skjønnet i disse sakene. Som vi har sett, følger regjering og Storting både i teori og praksis opp de reglene som er gitt av blandt annet OSPAR.

Etter folkeretten, med utgangspunkt i Havrettskonvensjonen, er hovedregelen i disposisjonssaker at intallasjoner skal fjernes fra sokkelen. Det er likevel, etter blandt annet OSPAR og IMO-retningslinjene, en rekke unntak fra denne regel. Et spørsmål kan være om alle disse unntakene gjør at hovedregelen ikke lenger blir så tydelig. Dette kan en si om stålinstallasjonene som er disponert. Det samme kommer frem i petroleumsloven, der hovedvekten er satt på en `sammensatt vurdering`.

Når norske myndigheter skal løse et disposisjonsspørsmål, står de etter norsk rett rimelig fritt. Men folkeretten setter strenge rammer, blandt annet gjennom konsultasjonsprosessen. Det vil derfor være rimelig å anta, også etter å ha sett på praksis i avslutningsvedtak, at norske myndigheter ikke står så fritt som det kan synes etter petroleumsloven. Etter den detaljerte folkeretten, er det mindre igjen av myndighetenes frie skjønnsutøvelse.

6 Kilder

6.1 Bøker:

- Backer, Inge Lorange. `Innføring i naturressurs- og miljørett` 4. utgave. Gyldendal akademisk, Oslo 2002.
- Fleischer, Carl August. `Studier i folkerett`. Universitetsforlaget AS, Oslo 1997.
- Fleischer, Carl August. `Folkerett`. Universitetsforlaget, Oslo 2005.
- Gordon Greg, Paterson John og Üsenmez Emire. `Oil and Gas Law – Current Practice and Emerging Trends`. Dundee, 2011, Dundee University Press.
- Hammer, Ulf. Stang, Trond. Bjelland Sverre B, Bustnesli, Yngve. Tørum, Amund Bjøranger: `Petroleumsloven`. Universitetsforlaget, Oslo 2009
- Lilleholt, Kåre (red.). `Knophs oversikt over norsk rett`, 12. utgave, Universitetsforlaget, Oslo 2004.
- Ruud, Morten og Ulfstein, Geir. `Innføring i folkerett`, 3.utgave, Universitetsforlaget, Oslo 2006
- Ruud Morten, Ulfstein Geir og Fauchald Ole Kristian. `Utvalgte emner i folkerett. Metode- miljø- havrett- handel`. Tano Aschehoug, Oslo 1997.
- Vevestad Vigdis (red.). `Utlendingsloven kommentarutgave`. Universitetsforlaget, Oslo 2010.

6.2 Avhandlinger:

- Geir Evenshaug. Særavhandling ved Det juridiske fakultet, Oslo 1998. `Avslutningsfasen i petroleumsvirksomheten : folkerettslige, forvaltningsrettslige og erstatningsrettslige problemstillinger ved fjerning og etterlatelse av innretninger på norsk kontinentalsokkel`.

- Sandra Simonsen. Spesialoppgave ved Det juridiske fakultet, Oslo, 2002. ` Folkerettslige rammer ved disponering av utrangerte offshore installasjoner: med særlig vekt på reguleringen under OSPAR- konvensjonen`.

6.3 Kompendium:

- Petroleum Law Compendium Book 1. Ulf Hammer, redaktør. Sjørettsfondet, Oslo 2011

6.4 Internett:

- Klif.no:
  - <http://www.klif.no/publikasjoner/2643/ta2643.pdf>
    - Hentet 20.02.2012
  - <http://www.klif.no/no/Regelverk/Miljoavtaler/1972/November/London-konvensjonen--Overenskomst-om-bekjempelse-av-havforurensninger-ved-dumping-av-avfall-og-annet-materiale/>
    - Hentet 20.02.2012
  - http://www.klif.no/miljoreferanse_35821.aspx
    - Hentet 23.04.2012
- Regjeringen.no
  - http://www.regjeringen.no/nb/dep/fkd/tema/fiske_og_fangst/internasjonalt_samarbeid_om_fiskeri/havrettskonvensjonen.html?id=445763
    - Hentet 23.02.2012
  - http://www.regjeringen.no/upload/KD/Vedlegg/Internasjonalt/Nordisk/Rapport_riker_framtid.pdf
    - Hentet 23.02.2012
- Imo.org:

- <http://www.imo.org/OurWork/Environment/SpecialProgrammesAndInitiatives/Pages/London-Convention-and-Protocol.aspx>
  - Hentet 08.03.2012
- <http://www.imo.org/ourwork/environment/pollutionprevention/pages/dumping-of-wastes-and-other-matter.aspx>
  - Hentet 08.03.2012
- <http://www.imo.org/About/Conventions/ListOfConventions/Pages/Convention-on-the-Prevention-of-Marine-Pollution-by-Dumping-of-Wastes-and-Other-Matter.aspx>
  - Hentet 08.03.2012
- <http://www.imo.org/About/Pages/Default.aspx>
  - Hentet 22.04.2012
- http://www.imo.org/blast/contents.asp?doc_id=628&topic_id=227
  - Hentet 08.03.2012
- Admiralty and Maritime Law Guide:
  - <http://www.admiraltylawguide.com/conven/protodumping1996.html>
    - Hentet 08.03.2012
- Kulturminne.no:
  - http://www.kulturminne-ekofisk.no/modules/module_123/templates/ekofisk_publisher_template_category_2.asp?strParams=8%233%23%23&iCategoryId=640&iInfoId=0&iContentMenuRootId=1435&strMenuRootName=&iSelectedItemId=1447&iMin=34&iMax=35
    - Hentet 09.03.2012

- http://www.kulturminne-frigg.no/modules/module_123/proxy.asp?C=85&I=279&D=2&mid=18&iTopNavCate
  - Hentet 09.03.2012

- Npd.no:
  - <http://www.npd.no/Global/Norsk/5%20-%20Regelverk/Tematiske%20veiledninger/PUDPAD-veileder-av-2-2-10.pdf>
    - Hentet 08.03.2012

- Oljemuseet.no:
  - <http://www.histos.no/oljemuseet/vis.php?kat=1&id=9http://www.histos.no/oljemuseet/vis.php?kat=1&id=9>
    - Hentet 30.03.2012

- Rettsdata.no
  - Rettsdata ved Ernst Nordtveit Gyldendal Rettsdata, PL § 5-3
    - Hentet 08.03.2012

- Store Norske Leksikon.no:
  - <http://snl.no/Oslokonvensjonen/1972>
    - Hentet 08.03.2012

- Stortinget.no:
  - <http://www.stortinget.no/no/Saker-og-publikasjoner/Publikasjoner/Referater/Stortinget/2010-2011/110208/4/>

- Hentet 22.02.2012

6.5 Lov og forarbeiderregister:

- Lov om petroleumsvirksomhet av 29.november 1996 nr.72.
- St.meld.nr.39(1999-2000) Olje- og gassvirksomheten.
- St.meld. nr. 8 (2005-2006) Helhetlig forvaltning av det marine miljø i Barentshavet og havområdene utenfor Lofoten (forvaltningsplan)
- St.prp. nr. 51 (2001-2002) Om disponering av Ekofisk-tanken med beskyttelsesvegg
- St.prp. nr. 53 (1999-2000) Utbygging av Kvitebjørn og Grane, disponering av installasjonene på Tommeliten Gamma og Lille-Frigg samt status for kostnadsutviklingen for Åsgardkjeden
- Petroleumsforskriften: Forskrift 27.juni 1997 nr. 653
- Forskrift om utforming og utrustning av innretninger med mer i petroleumsvirksomheten (innretningsforskriften) <http://www.lovdata.no/for/sf/ad/td-20100429-0634-002.html#4>
- Meld. St. 7 (2011–2012) Nordområdene. Visjon og virkemidler
- NOU 1993:25 Avslutning av petroleumsproduksjon - fremtidig disponering av innretninger
- NOU 2004: 28 Lov om bevaring av natur, landskap og biologisk mangfold (Naturmangfoldloven)
- NOU 2005: 14 På rett kjøp
- Ny skipssikkerhetslovgivning
- NOU 2002: 7 Gassteknologi, miljø og verdiskaping
- Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) Om lov om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)